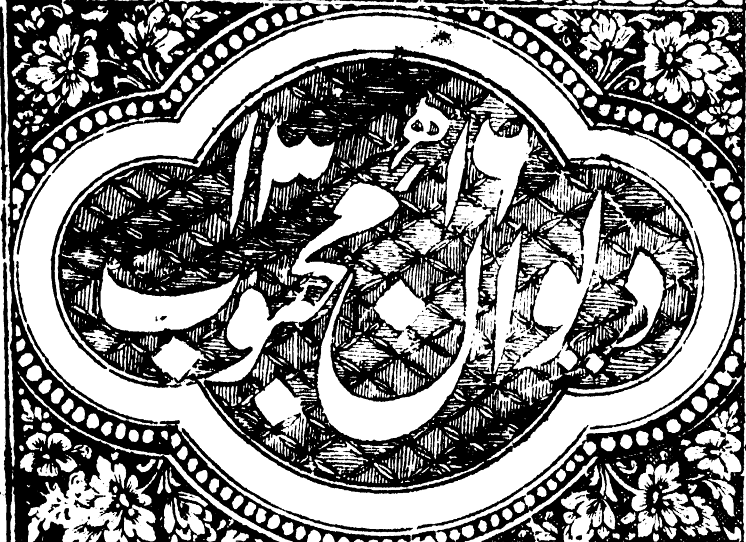
الشعراء تلامیذ الرحمٰن

الحمد للہ کہ کلام معجز نظام فرحت بخش و مرغوب یعنی

دیوان محبوب ۱۳۲۲ھ

من تصنیف شاعر عجائب بیان شبل الوری خاقانی عیال جناب نواب علام محبوب سبحانی المتخلص محبوب [illegible]

مطبع رفاہ عام لاہور باہتمام مولوی ممتاز علی مہتمم مطبع طبع گردید

التماسِ مصنف

رسیدانم بلکہ خوشہ چین حضرات شعرائے اسلف
علیہم الرحمت ہے مستم رطب و یابس کلامِ خود را حاضرِ خدمت میکنم
اگر خطائے یا نسیانے کہ خاصۂ انسان است بہ بینید از ان درگذرند
و معاف دارند۔ اگر قابلِ داد باشد مصنف را بدعائے خیر
یاد فرمایند

آثم غلام محبوب سبحانی عفی عنہ

گہِ کشیدنِ تصویرِ چینِ گیسویت
قلم ز جوشِ تحیر فتادہ از بانی

نگاہ خنجر و مژگان سنان کمان ابرو
خدنگ بہرِ دلِ ماست چینِ پیشانی

ادا و نازِ تو آتش بخرمنِ عاشق
ز غمزہ و ز کرشمہ بلائے دورانی

چگونہ جان بسلامت برم ز جور و جفات
کہ غارتِ خرد و صبر و دین و ایمانی

قطعہ بند

نشایدت کہ بمن جور میکنی ہر دم
نبایدت کہ ہمیشہ دلم برنجانی

اگر ز عزتِ من آگہی نمیداری
اگر ز رتبۂ من اے صنم نمیدانی

کہ عزمِ مدحِ شہِ دو جہان بسر دارم
کہ جملہ نعمتِ حق بہرِ اوست ارزانی

شہنشہے کہ بدربارِ فیض آثارش
شعیب و موسیٰ و عیسیٰ کنند دربانی

ببارگاہِ وے ار مور مستفیض شود
نہد بزیرِ نگین منصبِ سلیمانی

زہے عنایتِ ایزد کہ بہرِ او بخشید
جمالِ صورت و معنی کمالِ روحانی

شہِ سریرِ نبوت شفیعِ جملہ امم
کہ شاہیِ دو جہانش ز حق شد ارزانی

ببین کہ مظہرِ حق ہست و مصدرِ لولاک
عیان باوست ز حق رازہائے پنہانی

بخدمتش چو نیازم زیادہ از حد ہست
کنون مطلعِ ثالث کنم سخن رانی

مطلعِ ثالث

بجسمِ معرفتِ کردگار چون جانی
بچشمِ ملتِ اسلام عینِ انسانی

بلوحِ صفحهٔ هستی مصوّرِ ازلی — مثالِ روی تو ننوشت صورتِ ثانی
وجودِ واجبِ معنی و صورتِ ممکن — ز جمله خلق مبرّا بظاهر انسانی
بسر قبای حدوث و بسر کلاهِ قدم — که برگزیدهٔ سبحان و عینِ سبحانی
اگر بلطف نوازی گدای مسکین را — دهد بهر که بخواهد سریرِ سلطانی
نگاهِ قهر بسوی فلک گر اندازی — بجای آب کند ابر آتش افشانی
اگر ز خشم ببینی بجانبِ ناهید — تغیّر اثر او شود بکیوانی
نوای عدلِ تو چون در جهان شود مشهور — ز بهر میش کند شیر بیشه چوپانی
بزیرِ حکمِ تو خلد و جحیم و حور و ملک — مطیع و بندهٔ امرِ تو انسی و جانی
ز لطفِ تو همه معدوم میشود موجود — ز قهرِ تو همه موجود میشود فانی
زهی چه رتبه که در بارگاهِ تو جبریل — کند بشهپرِ خود بر سرت مگس رانی
بکشت زارِ تمنای حاسدِ جاهت — چو ژاله کار کند آبِ ابرِ نیسانی
ببوستانِ مرادش اگر بهار آید — کند ز بختِ بدش صورتِ زمستانی
ببارگاهِ تو آید اگر سکندر و جم — بزیرِ دستِ غلامانِ خویش بنشانی
چه شان و رتبه و الای تو تعالی الله — ظهورِ رحمتِ رحمان و نورِ رحمانی

قطعه بند

اگر گهی بخیالت رسد ز لطف و کرم — که رسمِ جور و جفا از جهان شود فانی
کنند خدمتِ ماهی و بز نهنگ و پلنگ — بهوش گربه کند هر زمان نگهبانی

عتاب و خشمِ تو شد ماحیِ ضلالت و کفر — نوازش و کرمت حامیِ مسلمانی

بیانِ جلوهٔ روئے تو سورتِ والنّور — زبہرِ موئے تو واللیل شد ثنا خوانی

بعارضت چو زلیخا است یوسفِ مصری — بوصفِ لعلِ تو لال است نطقِ سحبانی

بدید یک نظر آنکس که جلوهٔ حسنت — بود دو دیدهٔ او تا بحشر نورانی

زکائنات چه باشد که نسبتِ تو دہم — که از ہر آنچه بگویم تو بہتر از آنی

کجاست فکرِ من و لافِ مدحِ تو چون حق — نمود ذاتِ شریفِ ترا ثنا خوانی

سبک ترا ز پرِ کاہے است پیشِ من کوہے — چنان ز بارِ گنه شد مرا گرانجانی

گہِ نوشتنِ عصیانِ من بدستِ ملک — قلم رقم نتوان کردن از پشیمانی

زعرضِ حال چه حاجت چو من ہمیدانم — که جملہ حالِ دلِ زارِ من تو میدانی

چه ممکن است که دردِ دلم ز تو پنہانست — چو ظاہر است برت نقشِ لوحِ پیشانی

اگرچه زشتِ عمل کرد دستِ من کوتاه — ولے بلطفِ تو دارم امیدِ طولانی

زعینِ لطف نگه گر کنی برون آری — بہ بحرِ درد شده کشتیم چو طوفانی

همین ز بندهٔ محبوب عرضِ خدمت نیست
بکن لقائے جمالت ز لطف ارزانی

قصیدهٔ نعت

از آهِ آتشینِ منت گر اثر شود — جانت ز سوزِ شعلهٔ او پر شرر شود

مطلع ثانی

جانان اگر ترا بمزارش گذر شود
خاکِ مزارِ کشتهٔ تو عینِ زر شود

گلها همه بآبِ خجالت شوند غرق
گر گلعذارِ من بچمن جلوه گر شود

بینند چو سایهٔ رخِ پُر نورِ آن پری
داغی بسینه از غمِ عشقش قمر شود

دارد چنان هوائے خدنگش دلم که او
یک زخم خورده طالبِ زخمِ دگر شود

هر درد به شود ز دوا لیک دردِ عشق
چون میشود وصالِ صنم بیشتر شود

محبوب غرقِ بحرِ گناهم وے چه باک
چون لطفِ شاهِ بحر و برم راهبر شود

آن شاهِ دو جهان که ز اعجازِ دستِ او
داغی بروئے کفر ز شق القمر شود

موسیٰ بجلوهٔ طور ندیدست آنچنان
آن جلوهٔ که از رخِ تو هر سحر شود

خاکے ز آستانهٔ پاکِ تو سرمهٔ
از بهرِ دیدهٔ دلِ اهلِ بصر شود

قطعه بند

شاهنشها ز حسنِ نگاهِ عنایتت
امر امان ز تو چو سوئے بحر و بر شود

ماهی نهنگ را بکند پاسبانِ خود
هر شیر نیز ز میش و بُز اندر حذر شود

باغِ جنان حسد برد از آتشِ جحیم
حلمِ ترا چو بر سرِ دوزخ گذر شود

حشمت کند بجانبِ دریا اگر گذر
هر موجِ او چو شعله حبابش شرر شود

شاهانِ دهر بندگیش را بجان خرند
لطفت بحالِ زار گدائے اگر شود

حرفی ز وصفِ موئے تو گفتن نمیتوان — عمرم همه برائے همین گر بسر شود

وصفِ صفائے روئے تو گوید اگر کسے — حرف از زبانِ بیانش گهر شود

از شرق تا بغرب بیکدم کند گذر — چون در دلِ سمندِ تو عزمِ سفر شود

من از کجا و لافِ ثنائے تو از کجا — مدح تو چون ز حق بجهان مشتهر شود

بارِ گرانست بر سرم از کثرتِ گناه — جز لطف و رحمتت که مرا راهبر شود

محبوبِ حق ز بندۂ محجوب التجاست
گر چشمِ رحم بر منِ مسکین نظر شود

قصیده نعت

منم که در تپِ عشقِ تو سوختم جان را — منم که در غم و دردت کشیده رنج و بلا

منم که طاقِ دو ابروئے تست محرابم — منم که قبلۂ من گشت عارضِ زیبا

منم که خوردنِ خونِ دل است مشربِ من — منم که دادنِ جان دین و مذهب است مرا

منم که قطرۂ از اشکِ من بود طوفان — منم که از تپِ آهم بسوزد ارض و سما

منم که قطرۂ اشکم بدوزخ ار افتد — کنند دوزخیان در میانِ آب شنا

منم که شعلۂ آهم اگر فتد بجنان — بهشت رشک ز دوزخ برد ز لطفِ هوا

منم که خونِ جگر میخورم بجائے شراب — منم که نقل کنم لختِ دل کباب آسا

منم که در برِ من غم بود بجائے صنم — منم که نغمۂ من ناله است و آه و بکا

منم که کفر شده دینِ من بعشقِ بتان — منم که بازده یکسر نعمتِ دنیا

منم که عشق ز ایجادِ من شده موجود — منم که در دمن آورده ام درین دنیا
منم که هر دو جهان را بیک جوی نخرم — منم که کون و مکان بنگرم مثالِ گیا
منم که سلطنتِ جم بزیرِ پا دارم — منم که دست فشانم ز دولتِ دنیا
منم که بزمِ فریدون و رزمِ رستم را — نمی خرم بدمی ذکرِ درد و رنج و بلا
منم که در دلِ خود هیچگه نمیدارم — هوای لذتِ دنیا و نعمتِ عقبیٰ
منم که رنج و طرب پیشِ من یکی باشد — منم که یک نگرم در نگاه شاه و گدا

قطعه بند

ندانی این قدر از بهرِ چیست همتِ من — ندانی از چه بطبعم شدست استغنا
که عزمِ مدحِ چنان سروری بسر دارم — که زیرِ پاش بود سروریِ هر دو سرا
هزار بار بشویم بکوثر ار چه زبان — ولی چگونه بوصفش کنم دهن گویا
ادب اجازتِ گفتن نمیدهد لیکن — شدست شوقِ دلم تازیانه ام اینجا
قلم عبیر بریزد چو میکنم تحریر — زبان گهر بفشاند چو میشوم گویا
شهِ سریرِ نبوت محمدِ عربی — که نامِ پاکِ وی آمد بجمله درد دوا

قطعه بند

قدیم باطن و حادث ظهورِ او گردید — دو جوهر اند بذاتِ وی از ازل پیدا
بصورت آمده امکان بمعنی است وجوب — که برگزیدهٔ رب است و عینِ ربِّ علا
بسی سرایرِ سبحان بمعنیش پنهان — هزار نورِ الهی ز صورتش پیدا

چه نوح و موسیٰ و عیسیٰ شعیب و اسکندر
به پیش درگهِ والاے اوست ہمچو گدا

ندید موسیٔ عمران بکوہ طور چنان
ہر آنچه جلوہ ز رویش شود بصبح و مسا

گدائے درگہ والائے او بزیرِ نگہ
کند نه فرِّ فریدون نه شاہی جسم را

نگاہ لطف وے ار جانب خزان افتد
بہار داغ حسد برخورد ز لطفِ ہوا

نگاہ قہر سوئے بحر گر بر اندازد
حباب و موج شود شعلہ ہا و اخگر ہا

چو موج زن شدہ مضمون بفکرِ من محبوب
کنم مطلع ثانی خیالِ طبعِ رسا

مطلع ثانی

زہے ز جلوہ رویت عیانست نور خدا
شدی تو باعث ایجادِ خلق و ارض و سما

چسان عدیل تو باشد که خالق ہستی
نمود ذات ترا ہمچو خویش بے ہمتا

نگاہ قہر تو شد عین قہرِ ربانی
نوازش و کرمِ تو دلیل رحمِ خدا

قطعه بند

شہا ز حسن ارادت اگر کسے گاہے
دمے ز شوق کند یاد نامِ پاک ترا

نگردد از غمِ دنیا رسد بدامانش
نه ہول باشدش از دار و گیر روز جزا

قطعه بند

نظر ز بغض بسویت کند اگر خصمت
چنان ز شومیٔ اعمال خود رسد لبنرا

که نوکِ هر مژهٔ چشمِ او شود خنجر
نگاهِ دیدهٔ او همچو سنانِ قضا

بزیرِ حکمِ تو چون حکمِ ایزدی ست قدر
مطیعِ امرِ تو چون بندهٔ کمینه قضا

ز رشکِ حسنِ رخت یوسف است در تهِ چاه
ز جلوهٔ کفِ پایت خجل یدِ بیضا

غبارِ راهِ تو اکسیرِ دردِ دل گردید
دهانِ پاکِ تو شد چشمهٔ ز آبِ بقا

علوِ جاهِ تو گفتن چه حاجت است که حق
ز جمله کرد ترا افضل و ترا اعلیٰ

ثنای تو چو بوهم و گمان نمی آید
کجاست فکرِ من و ذکرِ مدحتِ تو کجا

هر آنچه خالقِ مدح و ثناست در عالم
ز بهرِ ذاتِ شریفت نمود مدح و ثنا

شها بلطفِ تو دارم امیدِ خود گرچه
سیاه کرد گنه نامهٔ سفید مرا

چنان ز کثرتِ عصیان خجالتی دارم
که روزِ حشر چسان رو کنم بسوی خدا

بجز عنایت و لطفت که راهبر باشد
که گشت کشتیِ من غرقِ بحرِ رنج و بلا

چو در دل است امیدت چه بیم از غمِ دهر
چو لطف و رحمِ تو باشد چه باک روزِ جزا

ز عرضِ حال چه حاجت چو من همیدانم
که درد و رنجِ دلِ زارِ من عیانست ترا

نگاهِ لطف بفرما بعاصیِ محبوب
بچار یارِ کبار و بسیدالشهدا

قصیدهٔ نعت

ز تابِ روی تو شرمنده گشت تابشِ هور
ز عکسِ عارضِ تو پر قصور چهرهٔ حور

ز گیسوئے تو پریشانست خاطرِ جمعے — بدورِ نرگسِ مستِ تو مردمان مخمور
خدا بذاتِ تو بنمود جمع لیل و نهار — رخِ تو روز و دو گیسوئے تو شبِ دیجور
عذار بدر و دو ابرو هلال و لعل شفق — جبین چو زهره نگه برق و چهره غیرتِ حور
بیاضِ عارضِ زیبائے تو یدِ بیضا — سوادِ طرهٔ مشکینِ تست سرمهٔ طور
زنخ چو پارهٔ الماس و سلکِ دُر دندان — لبِ تو لعلِ تر و سینه تختهٔ بلور
حنائے پائے تو گلگونهٔ رخِ خوبان — غبارِ راهِ تو در دیده هاست سرمهٔ طور
چه وصفِ تو کنم ایجان که ساخت خالقِ دهر — ز فرق تا بقدم جسمِ تو سراپا نور
اگر ز دستِ تو زهرست میشود تریاق — ز دستِ غیرِ تو مرهم اثر دهد ناسور
شدهست محو ز دلها فسانهٔ فرهاد — ازان زمانه که عشقِ من و تو شد مشهور
شدهست مشربِ من عشق کفر و ایمان چیست — بکعبه قرب نخواهم ز دیر هستم دور
بهر چه مینگرم جلوه اش در و پیداست — ز آدم و ز ملایک ز جنّ و وحش و طیور
ز بهرِ مصلحتِ وقت خامشم ورنه — هزار بار بدارم کشند چون منصور
چه بود ذکر کجا رفتی و چه می گوئی — خموش باش و بکن با صنم همان مذکور
من و نیاز و تمنا و عجز و سوز و گداز — تو و جفا و تغافل ادا و ناز و غرور
منم بخوئے وفا و ولائے خود معتاد — توئی بعادتِ جور و جفائے خود مجبور
کنم تحملِ جور و جفائے تو تا کے — شوم بدردِ فراقِ تو تا بچند صبور

قطعه بند

بجان چو آمدم از دستِ جورِ تو آخر — کنم بخدمتِ شاهنشهے چنین مذکور

شہ سریر نبوت کہ پیش رتبۂ او
شکوہ و فر سلیمانست کمتر از مور

کنند سرمہ ز گرد رہ غلامانش
بدیدۂ دل و جان قدسیانِ عالمِ نور

وجوب باطن و امکان بظاہر آمدہ است
احد بہ پردۂ میم است در جہان مستور

عبیر و مشک بجائے مداد ریزد کلک
اگر گہے بنگارند نام پاک او مسطور

نگاہِ مرحمتش عینِ رحمِ ربانی
بقہر حق برسد ہر کہ زو شود مقہور

اگر بلطف ببیند بآتشِ دوزخ
حسد بدل برد از بردِ طبع او کافور

نگاہِ گرم ببیند از او بجانبِ آب
شوند اخگر و شعلہ حبابِ و موجِ بحور

شد آنکہ خاکِ درِ بندگانِ درگاہش
بزیرِ پاش بود تاجِ قیصر و فغفور

کسے کہ خاکِ درش زیب تن کند او را
چہ حاجت است بدیبا و اطلس و سمور

نہ ذرۂ کہ نماید ز عینِ لطف نگاہ
بسوزد از غمِ رشکِ ضیائش جلوۂ ہور

نہ آسمان نہ زمین بودے و نہ کون و مکان
اگر وجودِ شریفش نیامدے بظہور

قطعہ بند

ز بہرِ بخششِ عصیانِ خلق خود حق را
بشد نمایشِ نورِ جمالِ خود منظور

محال بود چو دیدارِ ذاتِ مطلقِ او
بذاتِ پاکِ محمد ازان نمود ظہور

چو جوش می زند از طبعِ تیزِ من مضمون
سخن بمطلعِ ثانی زنم چو مطلعِ نور

مطلع ثانی

ز فیضِ نسبتِ تو گشت قصرِ دین معمور	غبارِ راهِ درت کحلِ دیدهٔ بی نور
هزار رشک برد ز دمِ مسیح و خضر بدل	چو یادِ لطفِ ترا در دل آورد رنجور

قطعه بند

شهنشها چو شود از نوازش و کرمت	نوای رحمتِ عامِ تو در جهان مشهور
کند متابعتِ موش و میش گربه و گرگ	عقاب و باز شود پاسبان پئی عصفور
بدیدی از سرِ موی تو موسیِ عمران	ز حق گهی نشدی طالبِ تجلیِ طور
قدر بحکمِ تو چون بندهٔ کمینه مطیع	قضا بامرِ تو چون امرِ ایزدی مامور
کنایتیست ز موی تو سورهٔ واللیل	حکایتیست ز روی تو سورهٔ والنور

قطعه بند

چو عکسِ نورِ کفِ پایت آینهٔ دو جهان	فتد ز دور بتاریکیِ شبِ دیجور
چنان منیر شود شب که وقتِ دیدنِ او	شوند دیدهٔ خورشید خیره و بی نور
کجا بقربِ الٰهیش بهرهٔ باشد	شد از درِ تو کسی کو ز طالعِ بد دور
دران زمانه که شد نورِ پاکِ تو پیدا	نه بود آدم و حوا نه جن و وحش و طیور
کجاست لافِ ثنایت کجا منِ بیکس	بیان شکوهِ سلیمان چسان شود از مور

شدست نامهٔ اعمالِ من سیه ز گناه — که هیچ حسنِ عمل نیست ز ابتدائے شعور
چنان ز بختِ بدِ خود ندامتے دارم — که پیشِ حق چه برم روئے خود بیومِ نشور
تو عالمی که بدین بدعمل وسیلهٔ من — بجز عنایتِ تو کیست پیشِ ربِّ غفور
ز آبِ لطفِ تو من تشنه ام نه از کوثر — لقائے روئے تو خواهم نه خلد و حور و قصور
نوازهی ار بغلامیِّ خود بِه است مرا — ز خاتمِ جم و تختِ سکندر و فغفور
ز عرضِ حال چه حاجت که حالِ جمله جهانست — ترا ز روزِ ازل تا ابد به پیش حضور
امید هست شها بر عنایتت که شود — ز لطف و رحمتِ عامِ تو سعیِ من مشکور

قطعه بند

بحکمِ خالقِ کون و مکان چو اسرافیل — بروزِ حشر بیاید پئے دمیدنِ صور
همین ز بندهٔ محبوب عرضِ خدمتِ تست
که او ذلیلِ غلامانِ تو شود محشور

قصیدهٔ نعت

دلم ربوده بتے شوخِ نامسلمان است — که کفرِ زلفِ سیاهش بلائے ایمان است
جبین چو زهره نگه برق و لعلِ او چو شفق — چو مهر چهره و عارض چو ماهِ تابان است
خجل ز گیسو و رود و عذار و قامتِ او — بنفشه و گل و نسرین و سروِ بستان است

دلا مشابهت چشم شوخ و فتانش
بچشم حور زعین قصور انسان است

شراره ایست جهنم ز آتش آهم
ز اشک دیده من قطره آب طوفان است

خطا بود کنم از شوق سیر چین و ختن
که در سرم سر گیسوی مشک افشان است

شدن بخون دل آلوده شوق دامن ما است
بعشق چاک شدن خواهش گریبان است

هوای آتش عشق تو دارم و دانم
که خاک کوی تو بهتر ز آب حیوان است

چو دید واعظ خودبین جمال آن محبوب
ز قول باطل و از فعل خود پشیمان است

ز قهر یار و ستمهای دهر و جور فلک
شکایتم بر سلطان جن و انسان است

شهی که روح امین بر سرش بشهپر خود
مدام همچو غلامان او مگس ران است

بصورت آمده حادث بمعنی است قدیم
که برگزیده سبحان و عین سبحان است

کمینه بندهٔ درگاه پاک اوست قدر
قضا چو حکم الهیش زیر فرمان است

ز فرط شوق سر مدحت شه کونین
بمطلع دومی طبع من سخن ران است

مطلع ثانی

بظاهر ارچه وجودت ز نوع انسان است
ولیک باطنت از عین نور رحمان است

چو موسی اند بدربار تو عصا بردار
غلام یوسف و جسم بر در تو دربان است

بعهد عدل تو ای شاه انفس و آفاق
ز بهر میش بهر لحظه گرگ چوپان است

بکشت بخت غلامت اگر فتند ژاله
ز لطف تو اثر او چو ابر نیسان است

برائے دردِ دل خود بخدمتِ تو شہا
کجاست فکرِ من ولافِ مدحِ توز کجا
چہ حاجتست بوصفِ کسے شہنشاہا
بروزِ حشر بنایم برون زمرقدِ خود
زعرضِ حال چہ حاجت کہ از عنایتِ حق

مسیح آمدہ محتاجِ ہجر درمان است
کہ وصفِ ذاتِ تو بیرون زحدِ امکان است
کہ بہر ذاتِ شریفِ تو خلق ثنا خوان است
چنان زکثرتِ عصیان دلم پشیمان است
عیان بر تو ہمہ راز ہائے پنہان است

نگاہِ لطف وکرم کن بہ بندۂ محبوب
کہ بہرِ دردِ دلِ او جز این چہ درمان است

قصیدہ منقبت درشان جناب
اسد اللہ الغالب علی ابن ابی طالب علیہ السلام

ہلال است ابرویت روئے تو ماہے
بحسرت جانِ من جان برلب آمد
دو چشمت عینِ فتنہ بہرِ مردم
جہان یکسر شود سوزندہ آتش
دلم دارد زغم بارے چو کوہے

دو زلفت بر رخت ابرِ سیاہے
کنون از لطف کن برمن نگاہے
دو زلفت بہرِ دلہا دامِ راہے
کشم از سینۂ سوزان گر آہے
تنم در عشقت ایجان شد چو کاہے

فلک جورے مکن بر جانِ محبوب
کہ دارد او بسر ظلِّ الٰہے

قطعۂ بند

وصیِ احمدِ مختار حیدر
کہ دارد مہر کہ زو در دل پناہے

نہ در دنیا غمے دارد ز دوران
نہ از خوفِ قیامت اشتباہے

بصحرائے شجاعت شرزہ شیرے
باقلیمِ ولایت بادشاہے

نہد پا ہر کجا آن شاہ جبریل
کند پرہائے خود را فرشِ راہے

فریدون را بفتراکِ او چہ شوکت
بہ پیشِ رتبہ اش جم را چہ جاہے

کند شاہِ شہان از یک نگاہش
بباید ہر کہ با حالِ تباہے

غلامِ قنبرش سلطانِ عالم
گدائے درگہش بہتر ز شاہے

زخشمِ او بود قہرِ الٰہی
زرحمِ او دو عالم را پناہے

کمینہ ذرۂ کویش مہ و مہر
دو عالم پیشِ او کمتر ز کاہے

ببر دارد ز نورِ حق قبائے
بسر از رحمتِ ایزد کلاہے

قسیمِ جنت و ساقیِ کوثر
براین قولِ پیمبر بین گواہے

محبش را منور چہرہ در حشر
عدویش در دو عالم روسیاہے

بوصفش لافتیٰ جبریل گوید
بفرمودش نبی شیرِ الٰہے

ز لطفش دینِ احمد گشت قائم
ز قہرش کفر را حالِ تباہے

کجا فکرِ من و لافِ ثنایت
رود کے طفلِ یکشب راہِ ماہے

بر بارگنہ دارم چو کوہے
سبک کن از عنایت ہمچو کاہے

ز افراطِ گنہ شا نا چہ گویم
کہ قرطاسِ عمل دارم سیاہے

بجز حُبِّ تو اے سلطانِ کونین
نمے دارم بجان و دل پناہے

ہمین خواہد ز تو محبوب مسکین
کہ از چشمِ ترحّم کن نگاہے

غزلیات

ردیف الالف

غزل

اے گل رخِ مہ لقائے رعنا
عاشق کشِ دلربائے زیبا

مُردم بفراقت اے پریرو
از لطفِ نظر ببین بفرما

لعلت ہمہ خونِ عاشقان خورد
زلفت شدہ دام بہرِ دلہا

دیدم چو دو ابروئے کمانت
از دل شدہ ام فدا و شیدا

چشمانِ تو ساحرِ زمانہ
تیرِ نگہِ تو کُشت مارا

قطعہ بند

بگذشت بعہدِ خویش مجنون
الحال رسید نوبتِ ما

مفتون شدن او بروی لیلی | آواره بجوه و دشت و صحرا
مجنون و فدا بجوه شدم من | خود گشته ز بهر خویش لیلی
در کون و مکانست جلوهٔ او | عکس رخ او بجمله پیدا
حسنش شده جلوه گر بکونین | دیدیم فروغ او بهر جا

محبوب خموش باش ازین قال
تا حال نباشد ت هویدا

غزل

چه میخواهی ز بهر کشتنم تیر و سنانی را | که شمشیر نگه کافیست قتل نیم جانی را
شو در شک ختن آنجا بهر جا یکه ای جانان | گشائی چین موئی گیسوی عنبر فشانی را
دو چشمت فتنهٔ مردم دو زلفت دام انسانست | نقاب از رخ چو بر داری کنی مفتون جهانی را
خدا را جان من بگذر ز طرز مردم آزاری | که اکنون تاب جورت نیست جان ناتوانی را
نداری اعتماد ار بر تپ و سوز دلم سنگر | که هر دم دارم از شفقت بلب آه و فغانی را
بود این زدور چرخ پر جور و جفا انجو | ببر دارد بهر دم مه لقائی مهربانی را

دعا میکند محبوب پیش حق ز شوق دل
الهی روزیم کن آن لب شکر فشانی را

غزل

در سینه داغ لاله لبان کرده ایم ما | دل وقف مهر ماه رخان کرده ایم ما

از سوزِ آتشِ غمِ ہجرِ ستمگرے — دل سوختیم وسینہ تپان کردہ ایم ما

در دیرِ عشق روئے نوائے ونق بہار — برخود بہارِ غم خزان کردہ ایم ما

اکنون گذار گشہرِ جفا را کہ جان ہنوز — فرمودۂ ہر آنچہ ہمان کردہ ایم ما

بر باد دادہ ایم دل ودین وہوش را — جان را فدائے جانِ جہان کردہ ایم ما

تضمین

خواہیم بادۂ کہن ویارِ نوجوان — بیعت بدستِ پیرِ مغان کردہ ایم ما

طوفانِ نوح قطرۂ آب است پیش ما — دریائے اشک را چو روان کردہ ایم ما

محبوب باکِ حشر نداریم چون امید
بر لطفِ شاہِ ہر دو جہان کردہ ایم ما

غزل

سوختی دل زبیوفائیہا — این بود رسمِ آشنائیہا

با صنم یکدمے بموسمِ گل — بہ ز صد سالہ پارسائیہا

نیست باکم از آتشِ دوزخ — دیدہ ام آتشِ جدائیہا

باز جوشِ جنون بسر دارم — مژدہ باد اے برہنہ پائیہا

بہرِ ہر درد داروئے باشد — آہ مردم ز لا دوائیہا

اے گدائے کوچۂ محبوب
فخر داری بہ پادشاہیہا

غزل

شیوۂ کفر زسودائے بتانست مرا
دمبدم خونِ دل از دیدہ روانست مرا

خار در سینہ و پژمردگی و تنگدلی
از غمِ عشقِ بتِ غنچہ دہانست مرا

داغِ دل کاہشِ جان دیدہ پُر از خون ہر دم
از پئے یادِ لبِ لالہ رُخانست مرا

حاجتم نیست پئے روضۂ رضوان اے دل
کوئے دلدار بہ از باغِ جنانست مرا

آہِ سرد و رُخ زرد و دلِ پُر درد مدام
درمیانِ صفِ عشّاق نشانست مرا

زاہدا ذکر تو تسبیح ریا نیست نگر
ہر زمان نامِ صنم وردِ زبانست مرا

باک محشر نبود ہیچ مرا اے محبوب
تکیہ بر لطفِ شہِ ہر دو جہانست مرا

غزل

اے بادِ صبا ببر بدلبر خبر ما
کز آتشِ عشقش شدہ اخگر جگر ما

اے باغِ جنان یافتہ از کوئے تو رونق
اے خاکِ رہت باعثِ نورِ نظرِ ما

مہر رخِ چون مہرِ تو ہر روز بجانم
سودائے سرِ زلفِ تو ہر شب بسر ما

باروئے تو رخشندہ تر از روزِ شبِ من
بے گیسوئے تو تار تر از شب سحرِ ما

زین راہ قدم رنجہ نمائی اگر اے جان
رشکِ چمنِ خلد شود رہگذرِ ما

آبِ دمِ شمشیرِ تو از آبِ بقا بہ
خاکِ کفِ پائے تو بود تاجِ سرِ ما

محبوب مکن ذکرِ غمِ ہجرِ ستمگر
آن کیست کہ گوید برِ جانان خبرِ ما

غزل

صبا از عارضش ناگہ چو بر دارد نقابش را
بہ بینی عالمے مفتونِ حسنِ بے حجابش را

بود مہ کمتر از شمعِ سحر با حسنِ روئے او
بود خورشید ہمچو ذرہ رنگِ آفتابش را

بود تا حشر خواب آلودہ چشمش از خیالِ او
بہ بیند گر کسے در خواب چشمِ نیمخوابش را

من اے یاران دمِ خونین کنم پیشِ حق از قہر
بیاد آرم بروزِ حشر گر رنگِ شرابش را

چنان دارد دلم عشقش کہ گر در شعلۂ دوزخ
بیاد آرد اگر فردوس سوزِ اضطرابش را

شدہ محبوب زار و خوار از عصیان شہ کونین
بکن رحم و بچشمِ لطف بین حالِ خرابش را

غزل

دلم شد خار خار از دردِ عشقِ گلعذارِ ما
شدم من بر کنار از جان نیامد در کنارِ ما

ز آہِ آتش افشانم بسوزد آسمان یکسر
بود سیلابِ صد دریا ز چشمِ اشکبارِ ما

بیک دیدن همه مردم فدای چشم فتانت — ربوده غمزه‌ات ایجان ز جان صبر و قرار ما

چرا داری تمنای بسیر بوستان جانان — ببین از داغهای سینهٔ ما لاله‌زار ما

چه مردم در غم سیمین تنی سنگین دلی آرزو — بباید سنگ مرمر از پی لوح مزار ما

بچشم بلبلان باشد گلها خار صحرائی — نماید جلوه در گلستان گر گلعذار ما

غباری از ره کوی نگاری لاله رخساری — بود کحل الجواهر بهر چشم انتظار ما

چو جان دادم بیاد لعل رنگین تو ایجانان — پس از مردن برنگ خون بود خاک مزار ما

بامید وصالت جان و دل کردم فدا محبوب
کنون رحمی بفرما جان من بر حال زار ما

غزل

ای رشک ز روی تو گل یاسمنی را — خاری بدل از غیرت کویت چمنی را

نی شوق گلم ماند نه پروای گلستان — دیدم چو رخ لاله لبی گلبدنی را

چون گیسوی مشکینت بدست تو خطا هست — داری بسرت گر سر مشک ختنی را

هر جا که قدم رنجه کنی گلبدن ما — رشک چمن خلد کنی انجمنی را

گر برقع بر اندازی از آن روی چو آتش — آتش زنی ایجان دل هر مرد و زنی را

در کعبه و بتخانه بشد جلوهٔ حسنت — سودات سر شیخ و دل برهمنی را

ابرو چو کمان است و مژه تیر و نگه تیغ — کی یار بجوی تو بود همچو منی را

تضمین

در محفلِ محبوب مرو عاشقِ بیدل
افسرده دل افسرده کند انجمنے را

غزل

کند چشمِ تو ایجا نان خجل چشمِ غزالی را
بیاموزد ز زلفت سنبل این آشفته حالی را

ز رشکِ رنگِ لعلت غرقِ خون شد لعلِ رمانی
کند بے آبِ دندانِ تو الماس و لآلی را

بیک دیدن شده مفتون بچشمت آهوی صحرا
نگاهت میکند شیرِ نیستان شیرِ قالی را

کلامِ لعلِ جان بخشت کند صد مرده را زنده
دست در دم کند گویا لقصاویر خیالی را

بود بے نور آن چشمے که از گریه بود عارش
بسوزاند خدا جان وے از درد خالی را

بتعریفِ سیاست در دلم مضمون نمی آید
کنم صد سال گر صرفِ سرِ نازک خیالی را

ادا و غمزۂ و عشوه جفا و ناز اے محبوب
ز بهرِ قتلم این سامانست شوخِ لاابالی را

غزل

بزن آهسته تر تیغم بوقتِ سر بریدنها
ذبیحِ عشقم و دارم بدل شوقِ طپیدنها

خیالش گر بخواب آید نیاید در برم هرگز
نمیدانم که آموزیدش این طرزِ رسیدنها

نه بندم چشم خود در گور بعد از مرگ ای یاران   هنوز از عشق رویش مانده ام مشتاق دیدنها
جهان یکسر معطر گردد از نشر شمیم او   صبا گر در رهِ کویش کند یکدم وزیدنها
هزاران رشک ابروی صنم از قامتم دارد   چنان تیر قدِ من چون کمان شد از خمیدنها
دلم صرفِ محبت گشته کارش سوختن هر دم   جگر شد وقفِ خون گر دیده از دیده چکیدنها
کند گر صد جفا جانان تحمل بایدش کردن   ز دستش زهر اگر باشد همی باید چشیدنها

نه میلِ کعبه و نی آرزوی بتکده دارم
بکوی دلبرِ محبوب میخواهم رسیدنها

غزل

تابِ روی تو سوخت هستیِ ما   دورِ چشمت فسرد مستیِ ما
زاهد و سبحهٔ ریا در دست   ما و زنّار و بت پرستیِ ما
واعظ و شوقِ کوثر و تسنیم   ما و جامِ میست و مستیِ ما
منزلِ عشق چون نشیمن ماست   برتر از اوجِ عرش پستیِ ما

قطعه بند

زاهد از غرورِ خود هر دم   طعنه ها میزنی بهستیِ ما
چشمِ حق بین گرت بود بینی   حق پرستی است بت پرستیِ ما
من و دلدار یک بُدیم ولیک   گشت حایل حجاب هستیِ ما

بست زنّار و سبحہ را افگند
فخر دارد بہ شاہی و جم و کے
دید زاہد چو بت پرستیِ ما
گوشۂ صبر و تنبر و نگد سنیِ ما

خاکساریم بر درِ محبوب
رشک دارد زمین بہ پستیِ ما

غزل

حریفِ عشق داند لذّتِ سوزِ محبت را
چہ داند بوالہوس ذوقِ طپیدن ہائے الفت را

مطلعِ ثانی

چو ہستم مشتریِ مہرِ حسنِ ماہ طلعت را
قصورم ہست اگر بینم جمالِ حورِ جنّت را
زبانم صد ہزاران شعلۂ آتش برافشاند
بگویم شمّہ گر حالِ سوزِ دردِ فرقت را
دو چشمِ نیم خوابش فتنہ را بیدار میسازد
نگاہِ تیز او پیدا کند صد گونہ آفت را
شدہ دلہائے عالم خون بیادِ لعلِ میگونش
خرامِ قامتِ او میکند برپا قیامت را
گدائے کوئے عشقم تاجِ سلطانی نمیخواہم
کہ دانم بہ ز توقیر شہی در عشق ذلت را

قطعہ بند

من از روئے بتان نورِ خدا ہر لحظہ می بینم
چرا اے ناصحِ نادان کنی پند و نصیحت را

بصوتِ جلوهٔ معنی عیان گردد بچشمِ من / مجاز آئینهٔ باشد دیدنِ روئے حقیقت را

نه از جنت تمنا دارم و نے بیم از دوزخ / که یکسان دانم اندر عشقِ جانان رنج و راحت را

به بزمِ میکشان یک جرعہ گر بے خورد واعظ / نماید رہنِ جامِ بادہ دستارِ فضیلت را

چنان در عشق مستغنی شدم محبوب از دنیا / که بهتر دانم از گنجِ شہے کنجِ قناعت را

غزل

نه مسکنم حرم است و نه دیر جاست مرا / زیارتِ درِ دلدار مدعا است مرا

خطا بود کنم ار یادِ مشکِ چین و ختن / کہ بس چو ازان زلفِ مشکساست مرا

کرشمه خنجر و مژگان سنان کمان ابرو / نگاهِ تیزِ صنم ناوکِ بلا است مرا

بعشق کشته شدم نیست حاجتِ اکسیر / غبارِ راهِ درِ دوست کیمیا است مرا

عبث مسیح ز بهرِ علاجم آمده است / که دردِ عشقِ صنم از ازل دوا است مرا

شدم ز عقل و دل و دینِ خویش بیگانه / ازان دمے که غمِ عشق آشنا است مرا

بود سیاه پس از مرگ خاکِ مرقدِ من / بس چنان سرِ آن چشم سرمه سا است مرا

بعشق نیست روا شکوهٔ جفا محبوب / که ظلم و جورِ صنم بهتر از وفا است مرا

غزل در نعت

وجودش شد اگرچه در مجاز از جسم و جان پیدا / ولیکن در حقیقت نورِ حق شد در جهان پیدا

چو ذاتِ پاک او از نسلِ آدم در ظهور آمد
ملایک آمدند از بهرِ پابوست چنان شاہا
شہا پیش از ظہورِ تو جہان چون جسمِ بیجان بود
صبا بوئے ز مویت بُرد و نامش مشکِ چین گویند
شہنشاہا چو حکمِ عدل سازی در جہان مشہور
ز حشمت میشود دریا بیکدم آتشِ سوزان

ازان شد فخرِ انسان بر ہمہ کر و بیان پیدا
کہ از پرہائے شان بر فلک شد سایبان پیدا
ز ذاتِ تو بجسمِ انس و جان گردید جان پیدا
ز عکسِ تابِ رویت گشت مہرِ خاوران پیدا
شود گنجشک را در پنجۂ باز آشیان پیدا
بخارستان شود از آبِ لطفت زعفران پیدا

ندارد ہیچ غم محبوب در دنیا و دین ہرگز
کہ از فضلِ خدا شد شافعِ ہر دو جہان پیدا

غزل

دل خار خار شد ز غمِ گلعذارِ ما
چون مردہ ایم در سرِ گیسوئے مشکبو
دوزخ شرارہ شد و طوفان چو قطرۂ
دریاست ناز و خشم و ادا و جفائے او
جان دادہ ام بیادِ لب و قامتِ نگار
کارم بیا ز زلفِ سیاہِ تو در فراق

کردم ز جان کنارہ و رفت از کنارِ ما
ز آتش و بخاکِ بیشۂ چین شد مزارِ ما
با سوزِ آہ و چشمِ تر اشکبارِ ما
با عجز و سوز و بندگی و انکسارِ ما
رویند سرو و لالہ ز خاکِ مزارِ ما
اختر شماری است بشبہائے تارِ ما

محبوب در فراقِ بتِ سنگدل مدام

درد دل است مونس و غم غمگسار ما

غزل

قطعه بند

نے ہوائے کوثر و خلد برین داریم ما
جام بادہ کوثر است و کوئے جانان است خلد
از خطائے است داریم ار سر مشک ختن
بر مزار ما گل نرگس بباید کاشتن
شد سعادت را عطارد مشتری از بخت ما

نے تمنائے لقائے حور عین داریم ما
حور جنت دلربائے نازنین داریم ما
چون بسر سودائے زلف عنبرین داریم ما
زانکہ در دل عشق چشم نرگسین داریم ما
زانکہ مہر مہ رخ زہرہ جبین داریم ما

قطعہ بند

کفر و ایمان راست رونق از وجود ما بہر
قول شیخ و برہمن یکسان بود عشاق را
در ہوائے آتش عشق دو زلفت بعد مرگ
در فراق زلف و رخسار صنم ہر روز و شب

سوئے کعبہ رو و قشقہ بر جبین داریم ما
سبحہ در دست و بت در آستین داریم ما
آرزوئے دفن خود در خاک چین داریم ما
درد ہمدرد دل و غم ہمنشین داریم ما

ہیچ باک از روز رستاخیز لے محبوب نیست
چون پناہ لطف شاہ مرسلین داریم ما

غزل

سرت گردم زدی چین بر جبین رنجیدهٔ گویا ‎ ‎ زبیگانه با خصم آشنا گردیدهٔ گویا

قطعه بند

نگاهت آفت جانست و چشمت فتنهٔ انسان ‎ ‎ سیه زلفت سیه ماری بسر پیچیدهٔ گویا

زبالایت بلا خیزد و قیامت از قیامت شد ‎ ‎ بآغوش بلا با جان من بالیدهٔ گویا

خیالت در دل و عشقت بجان حسنت بچشم من ‎ ‎ گهی در دل گهی در جان گهی در دیدهٔ گویا

بهر روی که می بینم جمالت جلوه بنماید ‎ ‎ بهر سوی نظر سازم تو پیش دیدهٔ گویا

بمعنی در دل محبوب هر دم جلوه بنمائی
بصورت از نگاه چشم او پوشیدهٔ گویا

غزل

کشاید گر گهی آن لعبت چین چین گیسو را ‎ ‎ شود از رشک مویش نافه خون در ناف آهو را

نگه تیر و سنان مژگان و چشمش قاتل مردم ‎ ‎ شود بسمل دل انسان چو بیند تیغ ابرو را

بود در باغ حیران نرگس از نظارهٔ چشمش ‎ ‎ شود سنبل پریشان چون ببیند چین گیسو را

بروید یاسمین و نسترن از خاک گور من ‎ ‎ که کردم یاد وقت مردن آن موی سمنبو را

اثر یکسان کند ناهید و کیوان از برای او ۔۔۔ بجان ہر کس کہ باشد مشتری مہر مہ ورا

گل افشانی ازان کردند بر خاکِ مزارِ من
کہ وقتِ نزع یاد آورد م آن محبوبِ گلرو را

غزل

دل بدستِ دلربائے پر جفا داریم ما ۔۔۔ جان گرفتارِ غم و رنج و بلا داریم ما

مطلعِ ثانی قطعہ بند

نے ہوائے کوثر و نے خلد را داریم ما ۔۔۔ نے لقائے حورِ عین را التجا داریم ما

جامِ بادہ کوثر است و کوئے جانان است خلد ۔۔۔ حورِ جنت دلبرِ رنگین ادا داریم ما

در ہوائے آتشِ عشق دو زلفش بعد مرگ ۔۔۔ آرزوئے دفن در خاکِ خطا داریم ما

خاکِ گورِ ما ببردی زیرِ پائے آن صنم ۔۔۔ این شکایت بر تو اے بادِ صبا داریم ما

سنگِ موسے از پئے لوحِ مزارِ ما سزد ۔۔۔ زانکہ در دل عشقِ چشمِ سرمہ سا داریم ما

مسجد و میخانہ بنماید بچشمِ ما یکے ۔۔۔ یک نظر بر حالِ رند و پارسا داریم ما

گر ہوس از مشکِ چین دارم بود عینِ خطا ۔۔۔ چون بسر سودائے زلفِ مشکسا داریم ما

ہیچ باک از روزِ محشر نیست اے محبوب چون
تکیہ بر الطافِ شاہِ انبیا داریم ما

غزل

بادِ صبا ببر بر دلبر پیامِ ما
کاندر غمت بباد شده ننگ و نامِ ما

لختِ دل است نقل بیادِ لبت مدام
خونِ جگر بجائے مے آید بجامِ ما

سودائے مشکِ چین و ختن گر کنم خطاست
چون بوئے گیسوئے تو رسد در مشامِ ما

مرغِ دلم اسیر نباشد چسان که هست
خالِ تو دانه زلفِ سیاهِ تو دامِ ما

نے شوقِ کعبه و نه تمنائے خلد هست
زآندم که شد بکوئے تو ایجان مقامِ ما

در هجرِ تو همیگذرد با هزار غم
در یادِ روو موئے تو هر صبح و شامِ ما

عمامه رهنِ باده کند و اعظ ارشود
واقف ز لطفِ لذتِ شربِ مدامِ ما

محبوب ازچه غره بدنیائے دون شویم
مثلِ حباب هست بدوران قیامِ ما

غزل

شد از روزِ ازل خونِ جگر ایجان شرابِ ما
پئے نقل آمده از لختها ئے دل کبابِ ما

نمیدارم تمنائے سماعِ نغمهٔ مطرب
که هست این نالهائے نائی و چنگ و ربابِ ما

جبین زهره نگه برق و شفق لعل و هلال ابرو
عذارت ماهتاب و چهرهٔ تو آفتابِ ما

خطایم هست اگر دارم سرِ مشکِ ختن در سر
که بوئے چین زلفِ تست ایجان مشکنابِ ما

سوزد نہ فلک از سوزِ آہِ آتشینِ ما — نماید عالمے را آب این چشم پر آب ما
بود مہ کمتر از شمعِ سحر با حسنِ روئے او — بود خورشید ہمچون ذرۂ پیشِ آفتاب ما

ز شورِ حشر باکم نیست اے محبوب در خاطر
شبِ ہجرِ صنم لیکن بود روزِ حساب ما

غزل

ز تابِ عارضت ایجان مہ انور شود پیدا — ز نورِ چہرۂ تو نیرِ اکبر شود پیدا

مطلع ثانی

ز دندانِ تو ایجانانِ من گوہر شود پیدا — ز رنگِ لعلِ لبہائے تو لعلِ تر شود پیدا
چو مردم در سر بوئے دو زلفِ عنبرینِ تو — پس از مردن ز خاکِ گورِ من عنبر شود پیدا
نمایم عالمے را آب در یکدم اگر خواہم — کہ صد طوفانِ نوح از اشکِ چشمِ تر شود پیدا
نویسم شمۂ گر سوزِ دل کاغذ ہمہ سوزد — کہ از ہر حرفِ کلکم شعلہ و اخگر شود پیدا

چنان در جانِ من کرد است جا عشقِ لبِ محبوب
کہ از خاکِ مزارم لالۂ احمر شود پیدا

غزل

کجاست عارضِ جانان و ماہتاب کجا — فروغِ ذرہ کجا نورِ آفتاب کجا

خطاست نسبتِ موئے صنم بنافۂ چین
شمیمِ زلف کجا بوئے مشکناب کجا

بہ پیشِ رنگِ رخش چیست نسبتِ گلِ تر
کجاست نرگس و آن چشمِ نیمخواب کجا

چہ رونق است برنگِ لبش ترا اے لعل
گہر ترا چو رخِ یار آب و تاب کجا

چو رفت وقتِ جوانی چہ شوقِ شاہد و مے
زمانِ شیب کجا عالمِ شباب کجا

بسیلِ اشکِ روانم چہ نسبتِ دریا
کہ موجِ بحر کجا دیدۂ پر آب کجا

مرو بمجلسِ واعظ ز بزمِ مے محبوب
کہ بزمِ واعظ کجا محفلِ شراب کجا

ردیف الباء

غزل

چون لبِ لعلِ تو ایجان آشنا شد با شراب
شد ز عکسِ او برنگِ لالۂ حمرا شراب

تا ابد سرمست مانیم از خمارِ او مدام
لعلِ میگونِ تو گر ریزد بکامِ ما شراب

بے جمالِ روئے تو یک جرعۂ ام باشد حرام
موسے ار ریزد بجامم از یدِ بیضا شراب

کے بود تابندہ ہمچون عارضِ تو آفتاب
کے بود رخشندہ چون لعلِ لبِ عذرا شراب

داغِ دل دارد ز رشکِ تابِ رویت ماہتاب
آب شد از مستیِ آن نرگسِ شہلا شراب

بے نگاہِ مستِ تو پیدا کند تاثیرِ زہر
گر مسیح از دستِ خود ریزد بکامِ ما شراب

گر شبے مہمان شوی در کلبۂ احزانِ ما
نقلِ لختِ دل کنیم و اشکِ خونین را شراب

آنچنان مستم کہ در محشر بجائے جوئے شیر
میرسد از بہر من در جنت الماوئ شراب

ازمئے عشقش چو اے محبوب مخمورم مدام
کے کند مسرور طبع پُرخمارم را شراب

غزل

بھار آمد و دارم بسر ہوائے شراب
بمیفروش دہم نقد جان بہائے شراب

منم کہ نقل کنم لخت دل مثال کباب
منم کہ خونِ جگر میخورم بجائے شراب

کنون چہ توبہ کنم واعظا کہ روزِ ازل
شراب بھر من آمد من از برائے شراب

پس از وفات زخاکم نہالِ تاک دمد
مخمر است بجانم چنان ہوائے شراب

ز بہرِ شوقِ دلِ من دہند در جنت
بجائے کوثر و تسنیم جرعہ ہائے شراب

نصیحتم کنی اے واعظا ز خوری جامے
کتاب وعظ تو بفروشی از برائے شراب

بجائے آب بہ غسل نعش من کردند
ببین کہ تا بکجا شد بمن وفائے شراب

ز چشم مست تو ایجان مدام مخمورم
چہ حاجتست کہ دارم بسر ہوائے شراب

شود ز کیفیت بادہ زاہد ار آگاہ
برد مدام بر ساقی التجائے شراب

رسید موسم گل ساقیا ادا سازیم
ہر آنچہ پیش ازین شد ز ما قضائے شراب

ز شاخ تاک قلم سر نمایم اے محبوب
کہ تا رقم بکنم شمۂ ثنائے شراب

ردیف التاء

غزل

ضیا ز چهرهٔ پر نورت آفتاب گرفت — ز عکس عارض تو جلوه ماهتاب گرفت

ز قامتت بچمن سرو راستی آموخت — بنفشه از خم زلف تو پیچ و تاب گرفت

به سینه داغ شده لاله از رخ خوبت — ز رشک لعل لبت رنگ خون شراب گرفت

کرشمه ات به پری ناز و دلبری فرمود — شمیمی از سر زلف تو مشکناب گرفت

فگند گیسوی مشکین چو بر رخ آن دلبر — جهان بگفت که خورشید را سحاب گرفت

لبم چو کرد سوال وصال از آن جانان — ز غنچهٔ دهنش بوسه جواب گرفت

نشاط تازه و عمر دوباره شد حاصل — ز دست من چو صنم ساغر شراب گرفت

نماند باک با و از حساب روز حساب — هر آنکه گوشهٔ دامان بوتراب گرفت

وصی احمد مختار حیدر کرار — که از رسول خدا شیر حق خطاب گرفت

بوصف او نتواند کسی سخن گفتن — که جبرئیل بدست خودش رکاب گرفت

کند ز لطف و عنایت نگاه بر محبوب
اگر حلقهٔ در ایوان انتخاب گرفت

غزل

از فرق تا بپای تو ای یار نازک است — روی چو گل میان تو چون تار نازک است

کردم خیالِ بوسہ خراشیدہ شد لبش
از تابِ ماہ چہرۂ او پر عرق شود
ذکرِ شبِ فراق نگوئید پیشِ من

لعلِ لبِ نگار چہ مقدار نازک است
زان دور چشمِ بد چو رُخِ یار نازک است
تابش نمی کشد دلِ بیمار نازک است

محبوب بر رُخش نظرے افگنم چسان
بارِ نظر گران رخِ دلدار نازک است

غزل

مرا چنان غمِ عشقِ تو در دل افتاد است
بجوئے تو چو نظر میکنم ہمی بینم
چنان تپِ غمِ عشقِ تو آتشم زدہ است
بگفت دل بخرد عشقِ یار آسان است
چگونہ چارہ نمایم بجا روم چکنم

کہ بے لقائے توام زیست مشکل افتاد است
کہ صد ہزار چو من کشتہ در گِل افتاد است
کہ شعلہ اش بسر و سینہ و دل افتاد است
خرد بگفت خیالِ تو باطل افتاد است
کہ دل بدستِ جفا کارِ قاتل افتاد است

دلم خزینۂ سرِّ حق است اے محبوب
ہزار حیف در اینجا چہ غافل افتاد است

غزل

خورشید جلوہ گیر ز برقِ نگاہِ کیست

دورِ فلک ز گردشِ چشمِ سیاہِ کیست

گشتن بگشتِ دشت وبیابان گناهِ من
دانسته رخ بمن ننمودن گناهِ کیست

بر من جفا نکرد اگر شاهِ ملکِ عشق
درد وفغان وناله وغمها سپاهِ کیست

بر سوزِ سینه ام اگرت نیست اعتبار
این برق شعله زن تپ ودودِ آهِ کیست

در کوئے تو بخاک فتادن گناهِ من
دانسته در بمن نکشودن گناهِ کیست

جز من که داد جان ودل وعقل ودین بباد
صحرا ودشت وخار وخس آرامگاهِ کیست

آنرا که جبرئیل کند طوطیاے چشم
آن خاک پائے پاک که وگردِ راهِ کیست

آنجا که قدسیان زادب بوسه ها زنند
آن درگهِ کدام کس وبارگاهِ کیست

شاهے که هست روزِ جزا شافعِ امم
یا رتبه اش به پیشِ خدا عزّ وجاهِ کیست

رحمے کند بعاصیِ محجوب بهرِ حق
کاین بنده جز جنابِ وے اندر پناهِ کیست

غزل

زاشکِ خونی با پیشِ ما شرابے هست
زناله ام دف وچنگ ونے ورباب هست

گل هست وشاهد وشمع وکباب ونغمهٔ نے
بیار ساقی ما جام اگر شرابے هست

خوش است موسمِ گل در بزم بیا دلبر
که بیتو در رگِ جان درد واضطرابے هست

خیالِ زلفِ تو آمد بخواب شب بدلم
ازان دمے دلِ زارم به پیچ وتابے هست

شمیمِ زلفِ تو چون در مشامِ مردم شد
سرِ همه بهمین شد که مشکِ نابے هست

لبِ تو ہمچو شفق عارضِ تو غیرتِ ماہ　　دو ابروے تو ہلال و رخ آفتابے ہست

بیا بمیکدہ محبوب و مے دلیر بنوش
کہ نیست محتسب اینجا کز او حجابے ہست

غزل

زحالِ عشق چگویم کہ ہر بلا اینجاست　　بغمزہ کشتن و بیرحمی و جفا اینجاست
ز راہِ میکدہ منع ام مکن تو اے واعظ　　کہ در درِ این دلِ بیمار را دوا اینجاست
بمہ مشابہتِ روئے او روا است مگر　　بمشک نسبتِ زلفش کنی خطا اینجاست
نگاہ خنجر و ابرو کمان و مژگان تیر　　پے شہادتِ عشاق کربلا اینجاست
چگونہ جان ببرم چون زہجر کشتن من　　کرشمہ و نگہ و غمزۂ و ادا اینجاست
بسوئے صومعہ چون میروم دلم از شوق　　بجوئے میکدہ ام میکشد کہ جا اینجاست
حدیثِ زہد و ریا را چہ میکنی زاہد　　سخن ز شاہد و مے گو کہ مدعا اینجاست
مرا ز آتشِ دوزخ حذر دہی ناصح　　ز سوزِ سینۂ ما غافلی خطا اینجاست

فنائے خویش لعشق صنم بکن محبوب
کہ دردمندِ غمِ عشق را شفا اینجاست

غزل

اے غمت دلِ ما را بہ ز شادمانیہاست　　جان بغمزہ ات دادن عینِ زندگانیہاست

صد جفا بجانم کرد شکوه بر زبانم نیست
زانکه دلربایان را رسمِ دلستانیهاست

گه به بتکده آیم گه روم سوئے کعبه
واعظا مکن پندم عالمِ جوانیهاست

سوختن دل و جان را کشتهٔ غمت گشتن
عاشقِ ترا ایجان این همه نشانیهاست

مے کشیده با مردم تند خو شدی با من
اے سرم فدائے تو اینچه سرگرانیهاست

گر نهی بجویم پا فرشِ ره کنم سر را
جان و دل فدا سازم وقتِ جانفشانیهاست

کشتهٔ از نگه یارا بر جنازه مے آئی
یار مه لقائے من اینچه مهربانیهاست

ترکِ چشم فتّانت کُشت جانِ مردم را
جانِ من نشد از تن عینِ ناتوانیهاست

شکوهٔ جفائے دوست از زبان مکن محبوب
زانکه مُردن از دستش به ز زندگانیهاست

غزل

از پهلوئے من شب چو مهِ مهر لقا رفت
غم بر سرِ ما آمد و دل از برِ یار رفت

با مشکِ ختن نسبتِ زلفِ تو نمودم
آشفته شدم فکرِ من اینجا بخطا رفت

از حالِ دلِ زارِ من اے دوست چه دانی
کز عشقِ تو بر روے چه ستم شد چه جفا رفت

در عشق چنان بیخود و محوم که خبر نیست
جانم که ربود است و دلِ من بکجا رفت

این منزلِ عشق است ازین سر گذشت است
با راحتِ دل آمد و با رنج و بلا رفت

محبوب بود جنّتِ جاوید کسے را

با دردِ دل آنکس که ازین دارِ فنا رفت

غزل

سراسیمه شدم جانان زسودائے دوگیسویت
قصورم ہست اگر دارم ہوائے حور در خاطر
بدوران من نمیدارم جز این در دل تمنائے
ہوائے کعبہ و مسجد نمیدارم بدل ایجان
جہان یکسر شود جانانِ من رشکِ خطا چین
نمیدارم بدل شوقِ تماشائے گل و نسرین

ہلالی شد تنِ زارِ من از یادِ دو ابرویت
کہ جان و دل نمودم وقفِ مہرِ حسنِ مہ رویت
سرم گردد اگر اے جانِ من گرد رہِ کویت
کہ از روز ازل محرابِ من شد طاقِ ابرویت
شمیمے گر برد بادِ صبا از چینِ گیسویت
کہ دارم دل اسیرِ دامِ موئے یاسمین بویت

دلِ محبوب خون گردید از یادِ لبِ لعلت
ربودہ دانش و بینش دو چشمِ عینِ جادویت

غزل

اے روئے تو ہمچو آفتاب است
پیشِ رخت اے پری رُخِ من
از یادِ دو زلفِ مشکسایت
نقلِ لبِ لعل بادہ خوارت

گیسوئے تو رشکِ مشکِ ناب است
خجلت زدہ نورِ ماہتاب است
جانہائے جہان بہ پیچ و تاب است
در پہلوئے من دلِ کباب است

نازم که جدا شدی ز جانم — جان و دل من با اضطراب است

قطعه بند

منع ام چه کنی ز باده واعظ — این مایهٔ عیش شیخ و شاب است
ذکرت همه وقت وعظ و پند است — ما را سر نغمه و رباب است
پندم مکن از شراب و شاهد — پندار که عالم شباب است

اکسیر بدرد جان محبوب
خاک کف پای بوتراب است

غزل

چینی ز ناز کان بت چین بر جبین زده است — صد تیر جور بر دل و جان حزین زده است
هر شعلهٔ که آه من از دل برون کشید — از آسمان گذشته بعرش برین زده است
از جلوه‌ات جمال پری در خجالت است — صد طعنه حسن روی تو بر حور عین زده است
گویم چه حال خود که بت کافر فرنگ — دل را نمود غارت و دستی بدین زده است
خون از دلم روان شد و من بیخبر از نیکه — ابرو کمان خدنگ نگه از کمین زده است
انسان چرا نه واله شود چون ز عین شوق — صد بوسه بر دو چشم تو آهوی چین زده است

محبوب باک حشر ندارد بدل چو او

دستے بدامنِ شہِ دنیا و دین زدہ است

غزل

هر آنکه دل به بتے سرو قامتے دادہ است	ز درد و رنج و غم هر دو عالم آزادہ است

مطلع ثانی

ز دردِ هجرِ تو هر دم دلم بفریاد است	بیادِ وصلِ تو هر لحظه خاطرم شاد است
خجل ز چشم و رخت نرگس و گل اندر باغ	لبت چو لاله و قدِ تو رشکِ شمشاد است
نمودہ ام همه بر باد جان و دانش و دین	که خانهٔ دلم از دردِ عشق آباد است
چگونه توبه کنم واعظا ز شاهد و مے	که این ز حضرتِ پیرِ مغانم ارشاد است

قطعه بند

بسوزِ عشق عجب لذتیست اے یاران	که هر یکے بغم و دردِ خویش دلشاد است
بدامِ گیسوئے لیلی یکے اسیر چو قیس	بالفتِ لبِ شیرین دگر چو فرهاد است
بنفشه مید مد از خاکِ مرقدم پس مرگ	هنوز چین خمِ گیسویش مرا یاد است

مکن شکایتِ جور و جفائے او محبوب
وفا و لطف بدان گر ز دوست بیداد است

غزل

روشن شدہ خورشید جہان تاب ز تابت
خجلت زدہ یاقوت و دُر و لعل ز آبت

سرمست بر آیم ز لحد در صفِ محشر
مخمور چنان گشتہ ام از جامِ شرابت

بر باد دہد جان و دل و دانشِ عالم
بکشاید اگر بادِ صبا بندِ نقابت

نے واعظ و نے زاہد و نے محتسب اینجاست
از خوردنِ مے کیست کہ گردید حجابت

زاہد شوی آنگاہ تو ہم مشربِ رندان
ہر گہ کہ دہد ساقیِ مہ روئے نابت

گیسوئے کہ کردست پریشان دلِ مردم
اے دل کہ ربودست ز چشمانِ تو خوابت

محجوب چہ سود است ازین گریہ و فریاد
کے رحم کند یار برین چشمِ پر آبت

غزل

نے شوقِ گل نہ سیرِ گلستانم آرزوست
خارے بدل از آنِ گلِ خندانم آرزوست

مطلع ثانی

دلِ پُر ز درد و سینۂ بریانم آرزوست
جانِ حزین و دیدۂ گریانم آرزوست

بیمارِ چشمِ مستِ تو گردیدہ ام ولیک
دامے بدل ز گیسوئے پیچانم آرزوست

دیدم از آن دمے کہ رخِ ہمچو آئینہ
ماندن مثالِ آئینہ حیرانم آرزوست

باغِ جنان نخواہم و در عشقِ آن نگار
گشتن گشت دشت و بیابانم آرزوست

دلدادہ نیستم بصداے رباب و چنگ
در دردِ عشق نالہ و افغانم آرزوست

محبوب چون بگلشۂ احزان رسید یار
خواندن دگر غزل برِ جانانم آرزوست

غزل

نے حورِ عین نہ روضۂ رضوانم آرزوست
کوئے نگار و آن رُخِ رخشانم آرزوست

مطلع ثانی

بیمارِ دردِ عشقم و درمانم آرزوست
صد جان نثار سازم و جانانم آرزوست

مجروح گرچہ تیغِ نگاہت نمود لیک
زخمے ز نوکِ ناوکِ مژگانم آرزوست

یک غمزہ از دو چشمِ صنم عینِ مدعا
یک بوسہ از لبِ شکر افشانم آرزوست

عارے بود مرا سرِ اکسیر و کیمیا
آرے غبارے از رہِ جانانم آرزوست

در یادِ چین گیسوئے مشکینِ آن نگار
ماندن بحالِ زار و پریشانم آرزوست

محبوب ہمچو ذرہ بود دھر و مرا
چون جلوۂ زعارضِ تابانم آرزواست

غزل

چہرۂ خورشید روشن شد زعکسِ روئے دوست
نافۂ مشکِ ختن دار د خمِ گیسوئے دوست

مطلعِ ثانی

گل زخجلت آب گردد پیشِ رنگ وبوئے دوست
سنبل آشفتہ بشو داز رشکِ چینِ موئے دوست

ریخت خونِ عاشقان را لعلِ رنگینِ نگار
کشت مردم را نگاہِ چشمِ پرجادوئے دوست

سینہ را سازم سپر جان را فدائش گر رسد
تیرِ مژگان از کمانِ پرخمِ ابروئے دوست

کفر وایمان راند انم کعبہ وبتخانہ چیست
مشربِ من عشق گشت ومعبدِ من کوئے دوست

جان گرفتارِ بلائے غمزۂ نازِ صنم
مرغِ دل پابندِ دامِ حلقۂ گیسوئے دوست

بعدِ مردن بر مزارم سرو باید کاشتن
زانکہ جان دادم بیادِ قامتِ دلجوئے دوست

کلکِ من آتش فشاند نامہ گردد شعلہ
گر نگارم شمۂ سوزِ دلِ خود سوئے دوست

از جفا وجور داور مہر وعشقِ من مپرس
کز ازل این عادتِ من گشت وآن شد خوئے دوست

بگذر اے محبوب از فکر وغمِ دنیائے دون
تا توانی صرفِ ہمت کن بجست وجوئے دوست

غزل

در عشقِ یار خونِ دلِ ما شرابِ ماست
لختِ جگر بیادِ لبِ او کبابِ ماست

محتاجِ نغمہ ہائے مغنّی نمی شویم
کاین نالہ ہائے ماں وچنگ ورباب ماست

پندم مکن ز شاهد و مے شیخ نکتہ دان
پندار این قدر کہ زمانِ شبابِ است

با دوست یک بدیم ولیکن ہزار حیف
کاین جسم و جان و ہستیِ ما خود حجابِ ماست

زہرہ جبین و برق نگہ لعل چون شفق
روئے تو مہر و عارضِ تو ماہتابِ ماست

اکنون نگشتہ ام بہوائے تو مبتلا
این آتش از ازل بگلِ ما و آبِ ماست

محبوب در خیال نداریم باکِ حشر
لیکن شبِ فراقِ تو روزِ حسابِ ماست

غزل

آتشِ عشقِ صنم جسم و دل و جانم سوخت
سوزِ پنہان بدلم داد و نمایانم سوخت

گرچہ صد سیل روان شد ز دو چشمم از اشک
لیک یک آہِ دلِ سوختہ عصیانم سوخت

کفرِ سودائے سرِ زلفِ تو بُرد ایمان را
آتشِ تابشِ روئے تو دل و جانم سوخت

عالمے غرق شد از سیلِ سرشکم در آب
نُہ فلک راتپشِ سینۂ سوزانم سوخت

سبق از مدرسۂ عقل چہ من میخوانم
شعلۂ عشقِ وے افتاد و دبستانم سوخت

عندلیب از چہ کنی عزم بسرِ بستان
باغبان ازلی جملہ گلستانم سوخت

تیغِ ابرو زد و تیرِ مژہ و خنجرِ چشم
شعلۂ برقِ نگاہش سر و سامانم سوخت

سوخت سوزِ غمِ اولیک درین مذہبِ عشق
عینِ کفر است چو گویم غمِ جانانم سوخت

عاقبت سوزِ تپِ آتشِ عشقِ محبوب
دل و جان و جگر و دیدۂ گریانم سوخت

غزل

سوختن در عشق کارِ جانِ ناشادِ من است — شکرِ قاتل وقتِ قتلم شور و فریادِ من است

در تصور رو نماید هر زمان تصویرِ تو — این خیالم در غمت مانی و بهزادِ من است

تیرِ مژگان و کمان ابرو نگاهت خنجر است — غمزهٔ از ترکِ چشمت عینِ جلادِ من است

خامشی ورزید و خود را سوخت پروانه بعشق — شکرِ احسان کردن و جان دادن ایجادِ من است

از هجومِ رنج و غمهایم چه می‌پرسی که چون — سوزِ یار و رنجِ مونس درد همزادِ من است

ابرویت نون و دهانت میم و بینیت الف — هر دو گیسویت دو جیم و چشمِ تو صادِ من است

از خیالِ چشمِ مکحولِ تو ایجان تا بحشر — عینِ خاموشی فغان و شور و فریادِ من است

روئے تو گل زلف سنبل چشم نرگس لاله لب — اے سمن بر قامتِ تو سروِ آزادِ من است

شکوهٔ از جورِ محبوب ار کنم بیجا کنم
زانکه در راهِ محبت درد و غم زادِ من است

غزل

عشق را جز درد و غم انجام نیست — آخرِ هر صبحِ غم غیر از شام نیست

زاهدان را حور و کوثر آرزوست — شوقِ ما جز دلبر و جز جام نیست

بے سرِ گیسو و رویت اے نگار — یکدمم در هیچ صبح و شام نیست

چشمِ مستت یک نظر دیدم مدام — میلِ من با باده و با جام نیست

قطعه بند

قولِ شیخ و برهمن را نشنوم — مطلبم با کفر و با اسلام نیست

مشربم عشق است و معبد کوئے یار | حاصلم از دیر و مسجد کام نیست
چون گدائے کوئے جانان گشته ام | آرزوئے ملکِ روم و شام نیست
مُردم اندر عشق لیکن حاصلم | کامِ دل زان دلبرِ خودکام نیست
چیست گر رسوائے عالم گشته ام | عشق را پروائے ننگ و نام نیست

جذبهٔ عشقم کشد محبوب را
احتیاجِ نامه و پیغام نیست

غزل

خاکم بباد داد و صبا را بهانه ساخت | خود دل ربود و ناز و ادا را بهانه ساخت
بوئے زعنبرین گیسوئے خود در جهان فشاند | پرسید هر که مشکِ خطا را بهانه ساخت
رنگین نمود دست بخونِ من آن نگار | هر کس که دید رنگِ حنا را بهانه ساخت
زاهد نیافت بار چو در بزمِ میکشان | برگشت و خوفِ روزِ جزا را بهانه ساخت
بگرفت قیمتِ نگهے جانِ ما صنم | میخواست قتلِ ما و بها را بهانه ساخت
پامال کرد خاکِ مزارم بصد جفا | پرسید هر که لغزشِ پا را بهانه ساخت
بنمود گه جمال بحسنِ رُخ بتان | گه جلوه کرد و نورِ خدا را بهانه ساخت
با او یکے بُدیم ولے بهرِ امتیاز | این جسم و جان و هستی ما را بهانه ساخت

محبوب هیچ کار نبود اختیار ما

او بصرِ عفو جرم و خطا را بهانه ساخت

غزل

سرو را رشک ازان قامتِ رعنائی هست
گل خجالت زده زان عارضِ زیبائی هست

قطعه بند

یارِ من جلوه بهر رنگ نماید هر دم
گاه معشوق و گهے عاشقِ شیدائی هست

گاه وامق شود و گاه شود چون عذرا
گاه یوسف شود و گاه زلیخائی هست

بیشهٔ گردی بودش پیشه گهے چون مجنون
گاه در محملِ آرام چو لیلائی هست

گه چو فرهاد بتلخی بدهد جانِ عزیز
گه چو شیرین برخ و عارضِ زیبائی هست

خواهد از حورِ جنان عینِ قصورش باشد
هر که بر حسنِ دل افروزِ تو شیدائی هست

هر پری چهره بحسن تو دهد جانِ عزیز
صد چو یوسف بجمالِ تو زلیخائی هست

گر بود خواهشِ مشکِ ختنش عینِ خطا است
هر که را از سرِ گیسوئے تو سودائی هست

سرو و شمشاد بروید ز خاکِ محبوب
زانکه او کشتهٔ عشقِ قدِ رعنائی هست

غزل

ذوقِ لطفِ باده را ستانه میداند که چیست
گشتِ دشت و کوه را دیوانه میداند که چیست

تضمین

ذوقِ سوزِ دردِ الفت را چه داند بوالهوس
لذتِ پرسوختن پروانه میداند که چیست

جز منِ بیدل که داند جان و دل دادن بعشق
برون از عشاق دل جانانه میداند که چیست

پاسے در زنجیر گه گه خاک افشاندن بدشت
این همه در عشقِ او دیوانه میداند که چیست

جلوهٔ محبوب را داند دلِ پر دردِ من
قدرِ حسنِ شمع را پروانه میداند که چیست

ردیف الجیم

بیمارِ عشق را بمداوا چه احتیاج
خوگیرِ مرگ را بمسیحا چه احتیاج

دیدیم چشم و قامتِ رعنایت اے صنم
ما را بسرو و نرگسِ شهلا چه احتیاج

هر لحظه چون تجلیِ طور است در نظر
ما را بجلوهٔ یدِ بیضا چه احتیاج

مفتون شدم چو بر لب و رخسارِ تو مرا
با یاسمین و لالهٔ حمرا چه احتیاج

از بوئے گیسویت چو مشامم معطر است
با مشکِ چین و عنبرِ سارا چه احتیاج

مستیم چون ز بادهٔ عشقِ صنم مدام
ما را بذوقِ نشهٔ صهبا چه احتیاج

از وحشتِ دلم چو بیابانست جمله جا
محبوب همچو قیس بصحرا چه احتیاج

ردیف الدّال

در نعت

دل و جان فدا بر جمالِ محمّد
خرد بهره ور از مقالِ محمّد

مجالِ کسے نیست وصفِ جمالش
کہ حق گشت وصّافِ حالِ محمّد

بود خاک بر سر سرے کو نباشد
بهر لحظه خاکِ نعالِ محمّد

سیہ باد روئے کسے کو ندارد
بدل اشتیاقِ وصالِ محمّد

نماندست باکم ز شورِ قیامت
گرفتم چو دامانِ آلِ محمّد

بوصفِ کسے چیست حاجت شہم را
کہ قرآن است وصفِ خصالِ محمّد

خدایا عطا کن بمحبوبِ عاصی
ہوائے لقائے جمالِ محمّد

غزل

فدائے روئے تو شاہان و تاجدار انند
بچینِ گیسوئے تو عاشقان ہزار انند

ز غنچۂ دہنِ خود مرا بده کامے
کہ در پیِ گلِ رویت بسے چو خار انند

دلم اسیرِ بزلفت چو شد مشو غافل
کہ عاشقانِ جمالِ تو صد ہزار انند

ز لعلِ خویش مرا بوسۂ بده جانان
کہ شائقانِ وصالِ تو بیقرار انند

شد ندست ازآن هر دو نرگس محبوب
که دایم از مِیِ عشق شراب خوار انند

غزل

شب بجو ابم خم گیسوئے تو چون یاد آمد
دل کشید آه و زجان ناله و فریاد آمد

چشم و رخسارِ تو شد رشک دهِ نرگس و گل
قامتِ تو بچمن غیرتِ شمشاد آمد

منزلِ عشق مقامے است که هر کس که در آن
رفت با جانِ حزین و دلِ ناشاد آمد

داری از جانِ حزینِ من دلخسته خبر
که زعشقت چه ستم رفت و چه بیداد آمد

پیش سوزِ دلِ من هیچ تر از هیچ بود
درد و عشقے که زمجنون و زفرهاد آمد

مینخورم خونِ دلِ خویش ازان دم که مرا
بوسۂ ازلبِ آن غنچه دهن یاد آمد

یادِ آن یارِ جفاکار شدی اے محبوب
جان بشکرانه بده هجرِ تو جلّاد آمد

غزل

خوش آنکس که خبر عاشقی غم ندارد
ولے فارغ است آنکه اینهم ندارد

سرے راکه سودائے عشقِ تو باشد
خبر از وجودِ دو عالم ندارد

چه حُسنے است در صورتِ تو هویدا
که مثلت کسے از جنّ و آدم ندارد

خنک آن کسی کو بدنیا مسرت
ز شادی و رنجی ز ماتم ندارد

بسوزاد آن دل که بیدرد باشد
بود کور آن دیده کآن نم ندارد

همه زخم مردم ز مرهم شود به
چه زخم دل من که مرهم ندارد

چو شد شاهد و باده و جام حاصل
سر من سر شاهی جم ندارد

چه رعنا و شوخ است محبوب من کآن
نظیر خود اندر دو عالم ندارد

غزل

سرم سودای زلف مه لقای مهربان دارد
دل من اشتیاق آن لب چون ارغوان دارد

هر آنکو مرد در عشقت ز شور محشر ایمن شد
شهید تیر مژگانت چه پروای جنان دارد

منم مستغنی از فکر دو عالم کاندرین عالم
بحمد الله بتی دارم که حسن جاودان دارد

ز غمهای دو عالم فارغست آنکس که نزد خود
شراب کهنهٔ گلگون و یار نوجوان دارد

شهید ناوک ناز و ادای آن جفاکارم
که هر مژگان او تیریست ابروها کمان دارد

دو چشمم محو دیدار دو چشم یار گردیدست
لبم هر دم هوای بوسه زان لعل لبان دارد

بچشمم هیچ ننماید جمال لیلی و شیرین
فدای عشوه و نازم که آن جان جهان دارد

بجز من کیست ای جانان که در غمهای عشق تو
بدل سوز و بجان درد و بلب آه و فغان دارد

چه شد گر جام می دارم بهر دم بر لب ای محبوب

که یادِ ساقیِ کوثر دلِ من هر زمان دارد

غزل

سیه چشم تو عبهر میفروشد
نگاهت تیر و خنجر میفروشد

چه سودا میکند زلفِ سیاهت
که مشکِ ناب و عنبر میفروشد

لبِ شیرینِ تو رشکِ نبات است
دهانت قند و شکّر میفروشد

ذکاندارِیِ دندانت چگویم
که آن الماس و گوهر میفروشد

چه نادان هست ای محبوب آن کو
سخن با گوهر و زر میفروشد

غزل

هر گه که ذکرِ لعلِ لبت بر زبان رسد
قند و نبات و شهد و شکر در دهان رسد

سوزنده تر ز آتشِ دوزخ شود بهشت
گر شعلهٔ ز سوزِ دلم در جنان رسد

تا تیر آبِ چشمهٔ حیوان کند بمن
بر سینه ام ز دستِ صنم گر سنان رسد

دیوانه میشوم بسرم گر شبے بخواب
سودا ئے چینِ گیسوئے عنبر فشان رسد

تضمین

شادم اگر جفا کنی و گر وفا از آنکه
خوبان نه آن کنند که کس را زیان رسد

پیوستہ شہد و قند بریزد کلامِ من
گر بوسہ بر لبم ز لب دلستان رسد

محبوب رفت عمرِ بعصیان وے چہ باک
چون شافعم بحشر شہِ دو جہان رسد

غزل

چو رویش مہ و خور ضیائے ندارد
چو دندانش گوہر صفائے ندارد

مطلع ثانی

کسے ہمچو او دلربائے ندارد
چو من کس دلِ مبتلائے ندارد

سراپائے حسن است و خوبی بتِ من
ولیکن سرِ مو وفائے ندارد

ز روزِ ازل شد بہر درد درمان
چہ دردِ دلم کان دوائے ندارد

سیہ روئے باد آنکہ در سینہ داغے
ز مہرِ بتِ مہ لقائے ندارد

بود خاطرِ او پریشان کہ در سر
سرِ گیسوئے مشک سائے ندارد

طبیب است حیران بدرمانِ دردم
مریضِ محبت شفائے ندارد

بود کور چشمِ کسے کو ز جانان
بدل اشتیاقِ لقائے ندارد

دلم جز مے وصلِ محبوب ہرگز
بدوران دگر مدعائے ندارد

غزل

بپاۓ دل سرِ زلفِ صنم زنجیر میگردد
بدردِ عاشقان خاکِ رہش اکسیر میگردد

بگویم شمۂ گر حالِ عشقش را زبان سوزد
چسان بر صفحۂ کاغذ غمش تحریر میگردد

مکن پرواۓ ننگ و نام اگر خواہی وصالِ او
که از رسوا شدن در عاشقی توقیر میگردد

موثر کے شود دردِ دلِ ما را دمِ عیسیٰ
که تدبیرِ شفائش از دمِ شمشیر میگردد

بیانِ دردِ ہجرش را چسان سازم که در گفتن
زبانِ من شرر افشان گہِ تقریر میگردد

زند تیرِ نگہ ما را چو آن ترکِ کمان ابرو
دلِ مسکینِ محزون پیشِ او نخچیر میگردد

ندارد باکِ غوغاۓ قیامت خاطرِ محبوب
که در محشر شفیعش شبّر و شبّیر میگردد

غزل

بزخمِ جان نمک افشان چو آن طنّاز می آید
ز ہر ناسورِ من صد مرحبا آواز می آید

مطلع ثانی

بتِ آتش رخم چون با ادا و ناز می آید
بجانِ عاشقان نازش شرر انداز می آید

برون از برقع آید گر رخش بہرِ نثارِ او
نہادہ سر بکف صد عاشقِ جانباز می آید

ادائے ناز و اندازش زبان من چسان سازد	که اندازش کرامات و ز نازش اعجاز می آید
بدل گفتم که پنهان دارم این سوزِ غمِ عشقش	ولے اشک از دو چشمم فاش سازِ راز می آید

اسیرِ دامِ زلفِ او شدستو گفتم بدل محبوب
ز سودائے جنون لیکن بسویش باز می آید

غزل

از جورِ فلک آنکس کے خوار و حزین باشد	آنرا که بدل مهرت اے ماه جبین باشد
جانم بستم کشتی هرگز نکنم شکوه	در کیشِ بتان ایجان چون رسم چنین باشد
هرگز ندهم نسبت با خاکِ درت جانان	گر کعبۂ دین باشد ور خلدِ برین باشد
هر کس که بسر دارد سودائے سرِ زلفت	میلِ دگرش نبود گر شاهد چنین باشد

در دورِ سرِ الفت محبوب بود یکسان
گر شاهِ زمین باشد در گوشه نشین باشد

غزل

غمت جانِ من در دل و جان نشیند	چو بیدل که در بزمِ جانان نشیند
دلم شکرِ احسانِ قاتل نماید	ز تیرش چو در سینۂ پیکان نشیند
هر آن سر که سودائے زلفِ تو دارد	همیشه چو زلفت پریشان نشیند

بآئینهٔ روئے تو هر که حیران
بود هیچو آئینه حیران نشنید

گلِ رویت ار حورِ جنّت نه بیند
به گلزارِ رضوان پشیمان نشنید

همه را کند غارتِ دانش و دین
بتِ من چو در بزمِ خوبان نشنید

قصور است اگر حور و جنّت بخواهد
بگلشن کسے کو بجانان نشنید

تو منصف شو ایجان که تا چند محبوب
بامیدِ وصلت پریشان نشنید

غزل

جفائے تو من ایجان به از وفا گردید
غبارِ راهِ تو در دیده طوتیا گردید

مطلع ثانی

بدردِ عشقِ تو جانم چو مبتلا گردید
امیدِ وصلِ تو ام داروئے شفا گردید

بمشک نسبتِ زلفِ تو کردم ایجانان
غلط نمودم و فکرم درین خطا گردید

ز عقل و دین و دلِ خویش گشت بیگانه
هر آنکه باغمِ عشقِ تو آشنا گردید

نکرد یاد ز چین و خطا و مشکِ ختن
دلے که شیفتهٔ زلفِ مشکسا گردید

ادا و نازِ تو اے دلبر آرزوئے دل است
نگاهِ چشمِ تو ام عینِ مدعا گردید

بنازو غمزهٔ تو شیخ و برهمن شیداست
خرابِ بادهٔ تو رند و پارسا گردید

ز چشمِ مستِ تو هستند جمله مردم مست	دہانت از پئے ما چشمۂ بقا گردید
خرید مفت متاعِ گران بقیمتِ جان	کسے کہ مشتریِ مہر مہ لقا گردید
برنگِ سرمہ بود خاکِ مرقدم پس مرگ	دلم چو والۂ آن چشم سرمہ سا گردید

چسان امید وفا دارم از صنم محبوب
کہ یارِ من بتِ عیّارِ پر جفا گردید

غزل

اے لالہ بداغ از رخِ زیبائے تو باشد	سنبل خجل از زلفِ چلیپائے تو باشد
اے رشکِ مہتاب از آن عارضِ تابان	خجلت زدہ خورشید ز سیمائے تو باشد
قربان بکنم جان و دل و دانش و دین را	گر دلبرِ ما در برِ ما جائے تو باشد
گر آرزوئے حور کند عینِ قصور است	اے جانِ من آنرا کہ تمنائے تو باشد
سرمست برآئیم ز لحد در صفِ محشر	این ستیم از جرعۂ صہبائے تو باشد
نے سجدہ سوئے کعبہ و نے بتکدہ آرد	آنکس کہ ز دل والہ و شیدائے تو باشد
با تیغ چہ حاجت ز پئے کشتنم ای جان	جان دادنم آسان چو بایمائے تو باشد
صد سال اگر زہر خورد تلخ دہان نیست	آنرا کہ سرِ لعلِ شکرخائے تو باشد
گر سرو کشد سر بر تو عینِ خطا ہست	کے ہمسری اش با قدِ رعنائے تو باشد

محبوب شرارے کہ جہان را بدمے سوخت

شاید ز تپ آه شرر زای تو باشد

غزل

زبوی گیسوی تو مشک ناب میسازند
عرق ز روی تو ایجان گلاب میسازند

مطلع ثانی قطعه بند

بتان ز خون دلم چون شراب میسازند
ز پارهٔ جگرم کباب میسازند

ز اشک خونی ما میکنند رنگ حنا
ز نالهٔ ام نی و چنگ و رباب میسازند

مباد تا که گزندش ز چشم بد مردم
ز برگ گل پی رویش نقاب میسازند

قیام دهر کسانی که در خیال آرند
اساس خانهٔ خود بر حباب میسازند

ز درد عشق تو حرفی رقم نمی گردد
هزار دفتر و گر صد کتاب میسازند

بعشق حسن بتان دل مده تو ای محبوب
که خانهٔ دل و دین را خراب میسازند

غزل

بصحرا انم دیوانه شیدا اینچنین باید
شدم از خویشتن بیگانه تنها اینچنین باید

بتی دارم پریروی جفاجوی ستم خوی
پی دل بردن ما شوخ رعنا اینچنین باید

نگاهِ چشمِ بیمارش کند صد مردہ را زندہ
قتیلِ درِ عشقش را مسیحا اینچنین باید

زسودائے سرمویش پریشان خاطرِ جمعے
بدامِ مرغِ دل زلفِ چلیپا اینچنین باید

بیک دیدن ربودہ چشمِ مستش ہوشِ مردم را
بتان راست ومیگون چشمِ شہلا اینچنین باید

بیک جامش شدم مخمور از روزِ ازل یاران
پئے سرمستیِ عشاق صہبا اینچنین باید

خراب وبیخود اندر کوچہ ہا آوارہ میگردم
شدن در عشق اے محبوبؔ سوا اینچنین باید

غزل

دانش وصبر وقرار از دلم آن رعنا برو
دل وجان را بنگاہے زمنِ شیدا برو

کرد خجلت زدہ مہ را زجبینِ پرنور
رونقِ جلوۂ خور را برخِ زیبا برو

عقدِ دندانش ربود آبِ الماس وگہر
رنگِ یاقوتِ یمن از دولب آن یکتا برو

نسبتِ زلفِ تو با مشکِ ختن عینِ خطا است
چشمِ مخمورِ تو یکسر اثرِ صہبا برو

غرق شدگل بعرق پیشِ عذارت ایجان
نگہتِ مشکِ ختن گیسوئے عنبرسا برو

جان ودین ودلِ محبوب بیک غمزۂ ناز
دلبرے عشوہ گرے سیم برے رعنا برو

غزل

بیار احفلِ عشرت کہ وقتِ وصلِ یار آمد
مغنی نغمۂ سرکن کہ یارم درکنار آمد

برو ای واعظ خود بین کتاب وعظ را بردار — بده ساقی می گلگون که فصل نوبهار آمد
کسی کو یک نظر آن روی گلگون را تماشا کرد — گل گلزار جنت در دو چشمش عین خار آمد
لبت لعل بدخشان و دهانت چشمهٔ حیوان — دو چشمت فتنهٔ انسان دو زلفت مشکبار آمد
به از کحل الجواهر شد پی چشم دل مردم — بهمراه صبا گر از ره کویت غبار آمد
ندارم مهربانی جز غم عشق تو ای جانان — که دردت دار وام گشت و غم تو غمگسار آمد
کباب آتش شوق تو رند و پارسا گردید — خراب بادهٔ ذوق تو مست و هوشیار آمد
جهنم شعلهٔ گردید چون آهم فشاند آتش — سمندر قطرهٔ گشته چو چشم اشکبار آمد

چه پروای بسیر گلستان محبوب مفتون را
که رویت لاله و قدت سرو و جویبار آمد

غزل

بیمار غم عشق ترا درد دوا شد — آب دم تیغ تو به از آب بقا باشد

مطلع ثانی

ز آنروز که حسنت بجهان جلوه نما شد — خورشید ز رشک رخ تو رو بقفا شد
مژگانت سنان تیر نگه چشم کمانکش — جانان خم ابروی تو شمشیر قضا شد
چشمان تو شد فتنهٔ زن خاطر مردم — چین شکن گیسوی تو دام بلا شد

ناهید و زحل از پئے او آمده یکسان	آنرا که بدل مهر تو اے ماه لقا شد
سودائے سر زلف تو با برهمن و شیخ	بر جلوهٔ روئے تو فدا شاه و گدا شد
در سنگ کجا رنگ چو زنگت بودے لعل	رنگ لب او بود که این جلوه نما شد

تضمین

این رنگ حنا نیست بر آن دست نگارین	خون دل ما بود که انگشت نما شد

محبوب مکن شکوه ز غمهائے محبت
کاین دولت دردست ز رشتهٔ عشق عطا شد

غزل

باز سودائے جنون در سر ما می آید	عیش و راحت برود رنج و بلا می آید

مطلع ثانی

شوخ طناز چو با ناز و ادا می آید	بر سر عاشق سرگشته قضا می آید
یکسر آشفته شود جان و دلم شب در خواب	در خیالم چو سر زلف دوتا می آید
جان نیابد بجهان مردهٔ صد ساله از و	چون مسیحا بدرش بهر دوا می آید
آن قدر هست نزاکت که ندارد تابش	بوئے گل گر بمشامش ز صبا می آید

نعشِ من می طپد اندر لحدم بعد از مرگ
چون بیادم زلفِ تو آن جور و جفا می آید

نگهت تیغ بلا ابروے تو عینِ کمان
نوکِ مژگان پئے ما تیرِ قضا می آید

چشمِ فتانِ تو صد فتنه بجانِ مردم
غمزهٔ نازِ تو همزادِ بلا می آید

کارِ اکسیر بدردِ دلِ عشاق کند
خاکِ کوئے تو چو با بادِ صبا می آید

داری ایجان خبرے از غمِ درد و شفقت
که چها بر سرِ من رفت و چها می آید

هرگز از جورِ صنم شکوه مکن اے محبوب
لطف دان گر بسرت رنج و بلا می آید

غزل

سجده گاهم ز ازل گوشهٔ ابروئے تو بود
دامِ جان و دلِ من حلقهٔ گیسوئے تو بود

حالیا سجده نمایم بسوئے کعبه چسان
معبد و قبلهٔ من روزِ ازل کوئے تو بود

شیوهٔ کفر گرفتیم و گزشتیم ز دین
که ز میثاق دلم بستهٔ هندوئے تو بود

چه پری و ملک و حور و چه انسان و چه طیر
همه جان دادهٔ یک غمزهٔ جادوئے تو بود

خود تو موسیٰ شدی و طالبِ دیدار ولیک
جلوهٔ طور چو دیدیم هم از روئے تو بود

نرگس و سنبل و گل را چو بگلشن دیدم
همه جا رنگ تو بود و همه سو بوئے تو بود

خود تو مجنون و زلیخا شدی و عاشقِ زار
جلوهٔ لیلیٰ و یوسف همه از روئے تو بود

کعبهٔ و بتکده گشتیم و بهر جا که شدیم
همه جا مطلبِ ما جلوهٔ از روئے تو بود

فاش این راز مکن باش خموش ای محبوب
کانچنین قال بهر حال نه از خوی تو بود

غزل

گر از برم آن دلبر یک لحظه جدا افتد
تا روز ابد جانم در رنج و بلا افتد

مشتے ز غبار ما در کوی صنم افگن
گاہے گزرت آنجا گر باد صبا افتد

سودای سر زلفت چون در سر ما آید
در پای دل زارم زنجیر بلا افتد

ماندن بہ تپ دوزخ صد سال بود بهتر
زان دم کہ در او یارے از یار جدا افتد

بر آتش دل سیلے از آب بقا آید
از لطف نگاه تو گر جانب ما افتد

تیر است نگاه تو مژگانت سنان بر دل
ابروی تو بر جانم شمشیر قضا افتد

ساقی همه مستان را جام مے گلگون داد
پر زہر دهد ساغر خشمش چو بما افتد

چون نیست بکویت جا ز افتادگی دلها
فریاد کہ دل محبوب ایجان بکجا افتد

غزل

عاشقان مذهب خود عشق بتان ساخته اند
قبلهٔ خویش در پیر مغان ساخته اند

خال روی تو سویدای دل عاشق هست
تار گیسوی تو از رشتهٔ جان ساخته اند

فرق در نیستی و هست دهان تو بود
آنچه در وهم و گمان نیست میان ساخته‌اند

چشم بیمار تو رنجور دل مردم کرد
نوک مژگان بجگرها چو سنان ساخته‌اند

چشم تو خنجر و الماس مژه تیغ نگه
غمزه‌ات تیر و دو ابروت کمان ساخته‌اند

قصر فردوس نخواهند و نه آب کوثر
عاشقانیکه بکوی تو مکان ساخته‌اند

قطعه بند

عاشقان را نه غم دوزخ و نی شوق جنانست
نه حرم معبد و نی دیر مغان ساخته‌اند

مذهب عشق گرفتند و گذشتند ز دین
قبله و کعبه خود کوی بتان ساخته‌اند

حالیا از می معشوق چنان توبه کند
در ازل طینت محبوب چنان ساخته‌اند

غزل

چو رخ نما بچمن آن شگفته رو گردد
بسینه داغ گل از رشک رنگ او گردد

مطلع ثانی

چرا نه سوخته جان از حسد عدو گردد
چو مهربان بمن آن یار ماهرو گردد

چو وصف چین چنین خم زلف تو بیان سازم
زبان بوقت سخن سرمه در گلو گردد

ز لطف بر سر گورم بکن قدم رنجه
که خاکم از کف پائے تو مشکبو گردد

زتاب ماه شود پر عرق رخ نازک
برویئے او شبیه ار ماه رو برو گردد

خطاست گر بسر آرد سرے زرشک ختن
ورے که شیفته زلف مشکبو گردد

ز بهر او همه یکسانست زهره و مریخ
کسے که مشتری مهر ماه رو گردد

بکن زیارت روئے چو مصحف جانان
دلا بخون جگر گر ترا وضو گردد

بسوزن مژه ورشته دو گیسویش
بود که چاک دل زار من رفو گردد

چگونه جان بسلامت برد کسے محبوب
که عاشق بت عیار تند خو گردد

غزل

پئے سیر چمن گر جلوه گر آن نازنین گردد
ز قد و خد او خجلت بسرو و یاسمین گردد

شود خیره نگاه مهر از نظاره نورش
مقابل مه اگر یکدم بآن زهره جبین گردد

ز مشک چین اگر دارد سرے در سر خطائے ادست
کسے کاشفته سودائے زلف عنبرین گردد

بگیرد بر نگاه چشم آهو صد هزار آهو
کسے کو کشته تیغ نگاه سرمگین گردد

خورد خون جگر از رشک لعلش لعل رمانی
خجل از گوهر دندان او در ثمین گردد

فدا سازم بر آن دم عمر صد خضر و مسیحا را
بعمرے گر دمے آن یار با من همنشین گردد

بود عین قصور فهم او گر عاشق رویت
بجنت یا ل حسن و جمال حور عین گردد

صبا گر بوئے گیسویت برد آنجا ز رشکِ او | بجائے نافہ پر خون نافِ ہر آہوئے چین گردد
منہ ہرگز سر دیر و حرم در سر قدم برزن | براہِ عشق کانجا اتحادِ کفر و دین گردد
گہے در دیدہ گہ در دل نگارم جلوہ بنماید | گہے بے پردہ می باشد گہے خلوت نشین گردد

منہ محبوب سودائے خمِ زلفِ بتان در سر
مبادا کز پئے جانِ تو مارِ آستین گردد

غزل

گرچہ پیوستہ بمن رنج و ملالے دارد | لیکنم شاد باُمیدِ وصالے دارد
آفتاب است رخ و زہرہ جبین بُت نگہ | عارضش بدر و دو ابرو دو ہلالے دارد
جگرم خون شد و لعلِ لبِ جانان گردید | این سویدائے دلِ ماست کہ خالے دارد
چیست گر برہمن و شیخ شدہ مفتونش | بتِ من نامِ خدا حسن و جمالے دارد
شوخی و دلبری و ناز و ادا می باید | شاہد آن نیست کہ حسن از خط و خالے دارد
مرغِ دل چون نشود صید کہ بہرش صیّاد | دامِ گیسوئے کج و دانۂ خالے دارد
اثرِ زہرہ و کیوان شدہ یکسان پئے او | ہر کہ زہرہ بہ خورشید جمالے دارد
پر قصور است بحسنِ رخِ زیبائے تو حور | کے پری پیشِ جمالِ تو کمالے دارد
بدر بیقدر شدہ پیشِ عذارت ایجان | رشک از ناخنِ پائے تو ہلالے دارد

پندِ او کے اثرے در دلِ محبوب کند

واعظ شہر عبث خام خیالے دارد

غزل

ہر آنکہ جامِ مے و یارِ نیک خو دارد
مدام عیش و سرور زمانہ او دارد

دہن چو غنچہ قدش سرو چشم چون نرگس
عذار یاسمن و ہمچو لالہ رو دارد

خجل ز رنگِ لبش لعل در بدخشان ہست
گہر بہ پیشِ رخِ او چہ آبرو دارد

خطا بود کند ار شوقِ سیرِ چین و ختن
بسر کسے کہ سرِ زلف مشکبو دارد

بآب و خاکِ منت از ازل چو آتشِ عشق
دلم کنون چہ عجب گر ہوائے او دارد

بحیرتم کہ چرا خود نمی شود مفتون
بحسنِ خویش چو آئینہ روبرو دارد

بود ز عینِ قصورش اگر بخواہد حور
کسے کہ دیدنِ روئے تو آرزو دارد

پئے جنازۂ عاشق بحکمِ فتوئ عشق
بباید آنکہ بخونِ جگر وضو دارد

چگونہ جان بسلامت برد کسے محبوب
کہ دل بدستِ جفا کارِ تند خو دارد

غزل

غمزہ چون خنجر و مژگان چو سنانے دارد
نگہش تیر و دو ابرو دو کمانے دارد

چشمِ او نرگس و لالہ لب و عارض چو سمن
چہرۂ او گل و چون غنچہ دہانے دارد

فرق در نیستی و هست دهانش گردید — آنچه در وهم و گمان نیست میانے دارد

شوخی و ناز و ادا از پئے دلبر باید — نه که چون سرو قد و غنچه دهانے دارد

آهِ سرد و رُخِ زرد و دلِ پر درد مدام — عاشقِ روئے تو این جمله نشانے دارد

نه سرِ کعبه بسر دارد و نے خواهشِ خلد — هر که در کوئے بتِ خویش مکانے دارد

بتِ من جلوه بهر رنگ نماید محبوب
کس نداند که چه نام و چه نشانے دارد

غزل

دلم را درد و رنجانست بیمار اینچنین باید — غمم در جسم چون جانست غمخوار اینچنین باید

بیک دیدن ربوده چشمِ مستش جانِ مردم را — پئے دل بُردنِ عشاق دلدار اینچنین باید

شده تیرِ قدِ من چون کمان از یادِ او یلان — ز بهرِ دلبران ابروئے خمدار اینچنین باید

خجل شد سرو و نرگس سنبل و گل در گلستانها — بتان را قد و چشم و زلف و رخسار اینچنین باید

بماند تا ابد مرغِ دلم پابندِ گیسویش — بدامِ حلقهٔ زلفش گرفتار اینچنین باید

بدرمانش شده درمانده صد لقمان و افلاطون — بتانِ دلستان را چشمِ بیمار اینچنین باید

شفق بگرفت رنگِ خون ز رشکِ اشکِ خونینم — ز بهرِ عاشقانش چشمِ خونبار اینچنین باید

چمن شد سینه‌ام از داغهائے عشقِ آن گلرو
بسیرِ عاشقان محبوب گلزار اینچنین باید

غزل

زاشکِ تر شد بغمِ عشقِ تو دامانے چند | چاک گردیدہ ہجرِ تو گریبانے چند
خمِ ابروت ربود آبروئے صد محراب | بُرد زلفِ سیہ ات دینِ مسلمانے چند
گر چنین جوشِ جنون ماند بہجرِ عشاق | زود خواہند شد آباد بیابانے چند
خاکِ پاش شدہ اکسیر بدردت اختر | گرچہ کردند دلا ہجرِ تو درمانے چند

ابرویش عینِ کمان تیر مژہ تیغ نگہ
شدہ محبوب پئے قتلِ تو سامانے چند

غزل

بوئے موئے تو چو مشکِ ختنے ساختہ اند | رنگِ روئے تو چو دُرِّ عدنے ساختہ اند
درِ دندانِ تو برد آب زالماس و گہر | لبِ لعلت چو عقیقِ یمنے ساختہ اند

قطعہ بند

چشمِ تو نرگس و لالہ لب و گیسو سنبل | عارضت عینِ گلِ یاسمنے ساختہ اند
قامتت سروِ روان غنچہ دہن روئے تو گل | جانِ من جسمِ تو گویا چمنے ساختہ اند
نیست معدوم و نہ موجود میانت ایجان | آنچہ در وہم نیاید دہنے ساختہ اند

جنت از خاکِ درِ همچو توئی شد پیدا — دوزخ از سوزِ دلِ همچو منی ساخته اند

رو سوی دیر نیارند و نخواهند حرم — عاشقانیکه بکوی تو وطنی ساخته اند

بوی از چینِ سرِ زلفِ تو در روزِ ازل — برده زان نافهٔ مشکِ ختنی ساخته اند

مطلبِ هر دو یکی هست و از پیٔ فصل — آن یکی شیخ و دگر برهمنی ساخته اند

جلوه گر در همه جاهست جمالِ محبوب
نام بتخانه و مسجد سخنی ساخته اند

غزل

خورشیدِ من چو جلوه نما سوی بام شد — داغی ز رشک در دلِ ماهِ تمام شد

آرام روز رفت بیادِ رخت مرا — در شب بعشقِ زلفِ تو خوابم حرام شد

از بهرِ صیدِ مرغِ دلِ زارم ای صنم — خالِ تو دانه زلفِ سیاهِ تو دام شد

نی آرزوی کعبه و بتخانه را کند — آنرا که زیرِ بامِ تو ایجان مقام شد

شد کشته عالمی ز سنانِ نگاهِ تو — از خنجرِ کرشمهٔ تو قتلِ عام شد

گر لافِ عشقبازی و رندی زند خطاست — آنکو اسیرِ سلسلهٔ ننگ و نام شد

عمامه رهنِ میکده واعظ نمود چون — واقف ز لطفِ لذتِ شربِ مدام شد

محبوب چون بکلبهٔ احزان رسید یار
میدان که مرغِ چرخِ سعادت بدام شد

غزل

از حسنِ رخت مهرِ درخشان گله دارد / از تابِ عذارت مهِ تابان گله دارد

رشک است ز دندانِ تو الماس و گهر را / از رنگِ لبت لعلِ بدخشان گله دارد

سنبل خجل از گیسوئے پیچانِ تو گردید / از قامتِ تو سروِ گلستان گله دارد

از سیلِ سرشکم که بعشقِ تو روان شد / خجلت زده جیحون شد و طوفان گله دارد

از دستِ جنون دامنِ صبرم چو شده چاک / از رشک و حسد جیب و گریبان گله دارد

از بسکه بگردیدم و پامال نمودم / رنجیده زمین کوه و بیابان گله دارد

آن آهِ جهانسوز ز محبوب برآمد
کز شعلهٔ آن آتشِ سوزان گله دارد

ردیف الراء

غزل

روز و شب دارم بسر سودائے زلفِ مشکبار / جان فدا کردم بمهرِ مهرخِ رنگین نگار

راست قدے کج ادا سیمین برے سنگین دلے / لاله روئے یاسمین بوئے نگارِ گلعذار

از نگاهِ چشمِ مخمورت دلِ مردم خراب / از سرِ زلفِ سیاهت شد تنِ من همچو تار

موسمِ گل برسر آمد دلبرم در بر بیا
ساقیا جامے بدہ آمد زمانِ نوبہار

اے اسیرِ دامِ زلفینِ تو ہر دانا دلے
وائے خرابِ لعلِ میگونِ توجانِ ہوشیار

گر تو یکتائی بر عنائی وحسن و دلبری
عاشقِ جانباز چون من نیست کس در روزگار

تاکہ رفتی از کنارِ من تو اے جانِ جہان
گشتہ ام یکسر من از جان و دلِ خود برکنار

خواستم دارم بدل پنہان غمِ عشقت ولیک
آہِ آتشبار و اشکِ خونیم کرد آشکار

ناصحا پندے مفرما بادلِ دیوانہ ام
زانکہ مجنون رابعقلِ خود نباشد اختیار

رفت عمرش گرچہ در عصیان ولیکن نیست باک
ہست چون محبوب بر فضلِ خدا امیدوار

غزل

روئے خوبت صنما ہست چنان مایۂ نور
گر مساوات کند حور بود عینِ قصور

تابشِ عارضِ تو غیرتِ ماہِ تابان
نورِ سیمائے تو شد رشک دہ جلوۂ حور

زلفِ مشکینِ تو سودا بسرِ مردم زد
چشمِ بیمارِ تو کرد است جہان را رنجور

گر تپِ سوزِ دلم در دلِ دریا افتد
شود آن آتشِ سوزان چو روانِ مہجور

گرچہ دورم ز درت لیک بدل نزدیکم
ہست یکسان غمِ عشقت چہ بغیبت چہ حضور

نیست تنہا دلِ من شیفتۂ تو کہ نمود
جلوۂ حسن و جمالِ تو جہان را مسحور

اتفاقِ من و تو چون شود اے دلبرِ من
من بہجرِ تو حزین و تو بقتلم مسرور

در دِ عشقِ تو چنان کرد بجانِ من جا | کز غمش هر بنِ مو گشته بشکلِ ناسور
شعلهٔ آتشِ سوزان ز زبانم خیزد | شمهٔ از غمِ هجرِ تو کنم گر مذکور
گرچه صد تیغِ جفا بر سرِ این خسته زنی | هر دم از جان و دل از لطفِ تو هستیم شکور
دلِ مجنونِ مرا وعظ مفرما واعظ | زانکه دیوانه ز پند است و نصیحت معذور

رفت عمرِ تو بعصیان همه لیکن محجوب
تکیه بر رحمتِ او کن که هو اللہ غفور

غزل

اے ماه و خور از عکسِ رخت یافته تنویر | از جلوهٔ حسنِ تو جهانے شده تسخیر
اے کشتهٔ دردِ تو شده زندهٔ جاوید | رسوائیِ عشقِ تو بود باعثِ توقیر
از نکهتِ زلفِ تو معطر ختن و چین | از تابِ رخت آب به پنجاب و بکشمیر
از جوشِ تحیر شود آن نقش بدیوار | نقاش کشد گر رخِ پاکِ تو تصویر
بر صفحهٔ جان و دلِ من حرفِ غمِ عشق | از روزِ ازل کرد رقم کاتبِ تقدیر
دل سوختن و کشته شدن در غمِ جانان | از عشق عطا گشت بمن منصب و جاگیر
افسانهٔ مجنون شده محو از دلِ عالم | ز آنروز که عشقِ من و تو یافته تشهیر
بیمارِ دو چشمت شده جانِ همه مردم | در پائے دلم گشت سرِ زلفِ تو زنجیر
دردِ دلِ من به نشود ز آبِ بقا زانکه | تدبیرِ شفایش بود آبِ دمِ شمشیر

مجبوب ندارد غمِ غوغائے قیامت
چون شافعِ او ہست شہِ شبّر و شبّیر

غزل

بیا بکلبۂ احزان گذر دریغ مدار
ز لطف بر منِ مضطر نظر دریغ مدار

چو اشکِ خونیِ من شد روان زپاؤ لبت
تو سنگدل ز من این لعلِ تر دریغ مدار

بسوزِ عشقِ تو اے سینہ سوختن مگذار
دلا تو خوردنِ خونِ جگر دریغ مدار

قدم بکوئے تو نہادِ یار گوہرِ اشک
پئے نثار تو اے چشمِ تر دریغ مدار

چو آرزوئے دلِ بیدل تو دیدنِ تست
ز کشتۂ غمِ خود این قدر دریغ مدار

پئے مشامِ روانِ حزین من بوئے
ز گیسوئش تو نسیمِ سحر دریغ مدار

بہر رہے کہ نہد پا نگار تا اے مجبوب
نثارِ سر تو از آن رہگذر دریغ مدار

غزل

تو نداری در جمالِ و حسن ہمتائے دگر
نیست چون من در جہان مجنون و شیدائے دگر

ہر دم از ما سوختن جان او دل و ادنِ عشق
ہر زمان از تو سرِ جور و جفا ہائے دگر

تضمین

گر سرِ مشکِ ختن دارم بسر باشد خطا
در سرم از زلفِ پرچین ہست سودائے دگر

در ازل درمانِ ما دردِ تو آمد اے صنم
زانکہ دردِ دل نمیدارد مداوائے دگر

یک اشارت کردئ دین و دل از ما بردۂ
کُشتنم آسان بود ایجان بایائے دگر

لافِ صحرا گردیِ خود قیس پیش ما مزن
زانکہ آمد بہتر از تو دشت پیمائے دگر

اے تو و بزمِ رقیب و سوختن مارا ز رشک
ما دولدادن بحسنِ روئے زیبائے دگر

نیست شوقِ بادہ ام در دل ز جامِ میکشان
مستم از روزِ ازل از جامِ صہبائے دگر

نیستم موسیٰ صفت مدہوش ازیک جلوہ ات
ہر دم از حسنت مرا شوقِ تماشائے دگر

پائے در زنجیر باد ازین خطایم اے صنم
گر بسر دارم سرِ زلفِ چلیپائے دگر

تا کہ جانش در تن ہست ایجان بغیر از وصلِ تو
نیست این محبوبِ مفتون را تمنائے دگر

ردیف الزاء

غزل

مُردم و دلبرِ من در برِ اغیار ہنوز
شد میسر نہ مرا دولتِ دیدار ہنوز

تلخ شد کامِ من و شد نه لبم را حاصل — بوسۂ زان دہن و لعلِ شکر بار ہنوز
برد جانِ من دلخستہ ولیکن صد حیف — بر سرِ رحم نشد آن بتِ عیّار ہنوز
گرچہ دیوانہ بعشقش شدہ ام لیک بسر — ہست سودائے خمِ گیسوئے دلدار ہنوز
دِل بسودائے سرِ زلفِ تو مجنونؐ فداست — جان ز چشمانِ پُر از سحر تو بیمار ہنوز

گرچہ صد جور و بلا دید بعشقت محجوب
لیک دارد ہوسِ جلوۂ دیدار ہنوز

غزل

بُردۂ دل طالبِ جانی ھنوز — حالِ من جانان نمیدانی ھنوز
در دل و جان گرچہ ہردم جائے تست — از چہ رو از دیدہ پنہانی ھنوز
سیلِ اشکت آبِ طوفان را ربود — از چہ رو اے دیدہِ گریانی ھنوز
خاطرت جمع است از وصلِ صنم — در سرِ زلفش پریشانی ھنوز
روئے آن دلبر چو دیدی از چہ رو — در خیالِ اینی و آنی ھنوز
عالم آب است در چشمت ز اشک — باز از دل آتش افشانی ھنوز
دردِ عشقت داروئے ھر درد شد — این عجب محتاج درمانی ھنوز

دانش و دین و دلِ محجوب را
بُردۂ ایجان و خواہانی ھنوز

ردیف السین

غزل

مرا عشقِ آن نازنین است و بس
غمِ او بجان دلنشین است و بس

زتن جان ببرد و کنون در برم
دلے دردمندے حزین است و بس

مکن پیشِ من جلوه اے حور مرا
بدل مهرِ آن مه جبین است و بس

به مهرِ سلیمان چه حاجت بدل
چو نامِ تو نقشِ نگین است و بس

ندارم به قند و شکر اشتیاق
که لعلِ لبت انگبین است و بس

بمحبوبِ عاصی بدنیا و دین
پناهِ شهِ مرسلین است و بس

ردیف الشین

غزل

بتے دارم که کامِ جان بود شیرین گفتارش
دوائے دردِ مشتاقان نگاهِ چشمِ بیمارش

عزیزم گشت آنجانان که جانها تشنهٔ وصلش
شدم بر یوسفے مفتون که عالم شد خریدارش

فدای آن سیه چشمم که دوران فتنهٔ حسنش | سر زلفی بسر دارم که دلها شد گرفتارش

زهی زیبا نگاری که آفتاب چرخ رعنائی | که روشن گشت خورشید از ضیای عکس رخسارش

تعالی الله چه دلداری که هنگام سخن گفتن | نبات و قند میریزد لب لعل شکربارش

نزاکت آن قدر دارد نگار گلعذار من | که رنگ غازه بر رخسار سیبا شد گرانبارش

بجز مهر تو در دوران ندارد هیچ غم محبوب
که میدارد مئ عشقت مدام از خویش سرشارش

غزل

گهر زخنده بریزد لب درافشانش | عبیر و مشک فشانست زلف پیچانش

رخش چو مهر و هلال است ابروی جانان | لبش چو لعل بدخشان دراند دندانش

دلم شده است پریشان و جان شد آشفته | ز یاد چین خم زلف عنبر افشانش

زهی بتی مه برج سپهر خوبی و حسن | که روشن است مه از عکس روی تابانش

هوای جنت و بیم جحیم نیست بما | که دیده ایم شب وصل و روز هجرانش

بکشت نرگس دو چشمش بغمزه مردم را | گذشت از رگ جانها سنان مژگانش

نمیرود ز دلم عشق آن صنم محبوب
که تا بحشر بدست منست دامانش

ردیف الکاف

غزل در نعت

اے شہِ دو جہان سلامٌ علیک
مالکِ انس و جان سلامٌ علیک

ذاتِ تو ہست عینِ نورِ احد
صاحبِ لامکان سلامٌ علیک

بندگانِ گدائے کوئے تو اند
جملہ شاہنشہان سلامٌ علیک

ہست ذاتِ تو ز عدیل عدیم
شاہِ کون و مکان سلامٌ علیک

خاکِ درگاہِ بندگانِ تو اند
ملک و انس و جان سلامٌ علیک

طاقتم نیست وصفِ تو گفتن
حق ترا مدح خوان سلامٌ علیک

نیست محبوب را بجز درِ تو
ہیچ جائے امان سلامٌ علیک

غزل در نعت

اے شفیعِ الوریٰ سلامٌ علیک
وے شہِ دوسرا سلامٌ علیک

از رُسل اول و ظہور آخر
اے شہِ انبیا سلامٌ علیک

حق بذاتِ شریفِ تو گوید
احمدِ مجتبیٰ سلامٌ علیک

آدم و نوح و موسی و عیسی
جملہ را مقتدا سلامٌ علیک

در محبوب را نشد حاصل
جز در تو دوا سلامٌ علیک

غزل در نعت

اے شفیع الامم سلامٌ علیک
دُرِ دُرجِ کرم سلامٌ علیک

جمع در ذاتِ اشرفِ تو شہا
شد حدوث و قدم سلامٌ علیک

شرف از ذاتِ تو بملکِ عرب
از تو فخرِ عجم سلامٌ علیک

مالکِ طیر و جن و انس و ملک
شاہِ لوح و قلم سلامٌ علیک

دردمند و حزین و بے درمان
بر درت آمدم سلامٌ علیک

چون پناہِ دگر نمید ارم
کُن تو لطف و کرم سلامٌ علیک

بہرِ محبوب کُن زِ رحم نگاہ
اے شہِ ذوالکرم سلامٌ علیک

ردیف اللام

غزل

چینِ گیسوئے تو شد دامِ گرفتاریِ دل
چشمِ بیمارِ تو شد باعثِ بیماریِ دل

آتشِ عشقِ تو چون سوخت دلِ زارِ مرا
گرد آبِ دمِ تیغِ تو مددگاریِ دل

درد در جان و بدل سوز و لب آه و فغان است
که زند جز غمِ عشقت دمِ غمخواریِ دل

بر فلک گوشِ ملک گشت ز فریادش کر
هست انکارِ تو بر نالهٔ و بر زاریِ دل

آتش افتاد بجان از رخِ چون آتشِ تو
گشت از یادِ لبِ لعلِ تو خونباریِ دل

سوختن کشته شدن در غمِ عشق ای محبوب
هست بر جانِ من این جمله ستمگاریِ دل

غزل

تا کی کنیم ناله ز جور و جفائے دل
کس مبتلا مباد برنج و بلائے دل

آنرا نه میلِ جنّت و نے بیمِ دوزخ است
بیگانه شد ز هر دو جهان آشنائے دل

طوفانِ نوح قطره نماید بچشمِ تو
گر بشنوی تو شمّهٔ از ماجرائے دل

نے خشم از رقیب و جانان نه شکوه است
بر جانِ من هر آنچه بشد از جفائے دل

اکسیرِ هیچ فائده با دردِ دل نکرد
خاکِ درِ نگار بشد کیمیائے دل

مُردن بعشق عین تمنائے جانِ من
دین دادن از برائے بتان مدعائے دل

محبوب بار خاطرِ عاطر نباشدت
بشنو دگر غزل ز من از ناله هائے دل

غزل

دانستمی بروزِ ازل گر جفایِ دل
خارِ ستمی نہادمی بہرِ خود بجایِ دل

باجانِ ماہست تا بابد رنج و غم نصیب
خونِ جگر ز روزِ ازل شد غذایِ دل

عظمِ رمیم مردۂ صد سالہ می طپد
گر بشنود صدائے من از نالہ ہایِ دل

مردم فدائے غمزۂ چشمِ تو گشتہ اند
چینِ سر و زلفِ تو زنجیر پایِ دل

درماندہ شد ہزار فلاطون بدار ویش
رنج و بلا و درد شد آخر دوایِ دل

در خاک و خون طپیدن و جان دادن از غمت
آن مدعائے جان بود این مقتضایِ دل

بامشکِ چین کہ نسبتِ زلفِ تو کردہ ام
ز آشفتگیِ جانِ من این شد خطایِ دل

محبوب صد فرات زخون ہنگری روان
یکدم گذر کنی اگر از کربلایِ دل

غزل

تا جان نشست بہ تنِ عشقِ تو جان چون رود از دل
تا حشر کجا مہرِ تو بیرون رود از دل

گنجینۂ حسنِ تو گرفت آنکہ ز وصلت
آنرا ہوسِ دولتِ قارون رود از دل

خواہم کہ کنم وصفِ سراپایِ تو جانان
لیک از دہنِ تنگِ تو مضمون رود از دل

ہر کس کہ بدیدست گلِ رویِ تو ایجان
شوقش ہمہ از بادۂ گلگون رود از دل

شد سینۂ من آتشِ سوزانِ تپ آه
و ز اشکِ روان قلزم و جیحون ودار دل

شد شعلہ فشان جانِ من از آتشِ رویش
از یادِ لبِ لعلِ صنم خون رود از دل

افسانۂ محبوب ہر آنکس کہ شنید است
آنرا ہوسِ قصۂ مجنون رود از دل

غزل

روز و شب سودائے زلفِ مشکبو دارم بدل
بحرِ خون از یادِ رنگِ لعلِ او دارم بدل

چشم بر حور افگنم گر این بود عینِ قصور
چون سرِ عشقِ نگارِ خوبرو دارم بدل

جان فدا کردن بمہرش مدعاے جانِ من
دین و دل دادن بعشقش آرزو دارم بدل

گر بسر دارم سرِ مشکِ ختن باشد خطا
ز آنکہ سودائے سرِ گیسوئے او دارم بدل

فرق ہست و نیست گفتم گرچہ در وصفِ میانش
لیکن از ذکرِ دہانش گفتگو دارم بدل

تیغ را آہستہ زن تا زود و نشود کارِ من
کشتۂ عشقم طپیدن آرزو دارم بدل

گرچہ شد محبوب عمرم در گنہ لیکن چہ باک
چون امید از آیۃ لاتقنطو دارم بدل

غزل

کنی چندان کہ بر جانِ حزین جور و جفا قاتل
دلِ من ہر زمان گوید بشکرش مرحبا قاتل

بشمشیرِ نگه در دم فراتِ خون روان کردی
زمقتولان شده کوئے تو دشتِ کربلا قاتل

چو عزمِ قتلِ من داری شکایت نیست از مردن
ولے خواہم نگاہِ چشمِ لطفت خون بہا قاتل

بیک زخمے قناعت نیست مشتاقِ شہادت را
تو بسمل کرده رفتی و دلم گوید بیا قاتل

به تیر و تیغ حاجت نیست بہرِ کشتنم ہرگز
که کافی ہست تیرِ ناز و شمشیرِ ادا قاتل

بیک تیغِ نگاہے کارِ من کردی جزاک الله
دہانِ زخم گوید ہر زبان صد مرحبا قاتل

قدم رنجه نمای گر برائے عزمِ قتلِ من
دہم بہرِ تو ہمچون مردمک دو دیده جا قاتل

نخواہم آبِ حیوان و نه تسنیم و نه کوثر را
که ہست آبِ دمِ تیغت به از آبِ بقا قاتل

چگونه جان برد محبوب از وے چون دلش برد است
بتے بیرحم سنگین دل جفاجو بیوفا قاتل

ردیف المیم

غزل

گاہے شدم یوسف صفت در کوی بازار آمدم
گاہے زلیخا وش شده او را خریدار آمدم

گاہے چو سرمد داشتم سر زیرِ شمشیرت بعشق
منصور وار اندر غمت گه بر سرِ دار آمدم

دیدم چو چشمت رفت شوق از نرگسِ شہلا مرا
نظّاره کردم بر رخت یعنی بگلزار آمدم

گویا بیادِ لعلِ لب سیرِ بدخشان کرده ام
در شوقِ چینِ زلفِ تو در چین و تاتار آمدم

سوی آرزوی رخ تو ز حرم نی شوق دیر آمده بسرم — بگذشته از هر دو طرف در کوی دلدار آمدم
رفتم براه عشق تو باروی خندان همچو گل — از دشتِ پرخارِ غمت با چشم خونبار آمدم
من گشته‌ام موسی صفت مدهوش از یک جلوه‌ات — صد بار رخ بنما بمن کز هجر دیدار آمدم
رفتم به بزم واعظان آنجا شدم شیخ زمان — در حضرت پیر مغان رندِ قدح خوار آمدم
با شیخ در مسجد روم در دست دارم سبحه — در بتکده با برهمن اکنون بزنار آمدم

باشد قصور فهم من گر حور خوانم در پری
چون جلوهٔ محبوب را از دل طلبگار آمدم

غزل

چون بیانِ وصفِ روی آن مهِ انور کنم — طعنه‌ها بر تابِ نورِ نیّرِ اکبر کنم
لاله از خاکِ مزارِ من دمد تا روزِ حشر — وقتِ مردن گر خیالِ آن لبِ احمر کنم
قطرهٔ اشک از دو چشمم دانهٔ گوهر شود — گریه در یادِ دُرِ دندانِ او چون سر کنم
گر شبی مهمان شود آن دلبرِ عیّارِ من — می کنم از اشکِ خونین دیده را ساغر کنم
کمتر از یک قطره بنماید برش طوفانِ نوح — چون روان سیلِ سرشک از آبِ چشمِ تر کنم

قطعه بند

گر بدستم جامِ پر می دلبرم در بر بود — کامِ جان را از لبِ شیرینش پر شکر کنم

این بود عینِ قصورم در جنان گر افکنم
چشم بر حور زو نگه بر چشمهٔ کوثر کنم

قطعه بند

گرچه صد پندم دهد واعظ ز جامِ باده لیک
فصلِ گل آمد چسان من توبه از ساغر کنم

ترک می گوید مرا بر وعده هاے جوئے شیر
نقد را بگذاشته بر نسیه چون باور کنم

کے کنم محبوب سوئے کعبه و بتخانه رو
سجده چون بر خاکِ راهِ کوئے آن دلبر کنم

غزل

ز چشمِ نرگسین کردی هزاران فتنه در دینم
چو فرهادم بباید شست دست از جانِ شیرینم

ز نوکِ ناوکِ مژگان نمودی رخنه ها در دل
ز ترکِ چشمِ مردم کش ربودی جانِ مسکینم

اگر زان چشمِ پر جادو نگاهے بر من اندازی
بهاے او اگر خواهی بگیر از من دل و دینم

اگر از وصلِ خود جانان مرا عیشِ ابد بخشی
نثارت جان کنم لیکن حقیر و کمترش بینم

اگر در وقتِ جان دادن بکم لعلِ لبِ جانان
نه پرواے جنان دارم نه باغِ خلد بگزینم

نه آرام است در روزم نه در شب خواب می آید
غرض بے یارِ جانانم دمے بنود که ننشینم

خدارا جانِ من امشب بکن یک جلوه بر محبوب
که تا از سر رود سوداے دنیا و سرِ دینم

غزل

قتیلِ عشقِ بتانم دگر نمیدانم
شہیدِ غمزہ آنم دگر نمیدانم

بدردِ عشقِ پریروشِ لالہ رخسارے
زجانِ خویش بجانم دگر نمیدانم

غریبِ کوئے توام لیک درغمِ عشقت
اسیر و شدہ گانم دگر نمیدانم

ازان دمے کہ زدم در سرِ عشق قدم
نماند تاب و توانم دگر نمیدانم

بچشمِ من منود حسن لیلی و شیرین
فدائے جانِ جہانم دگر نمیدانم

غلامِ عشقم و محوم بجلوۂ جانان
ز جانِ خود بگیانم دگر نمیدانم

ز فرش تا بسرِ عرش جلوہ اش پیداست
از اوست نام و نشانم دگر نمیدانم

تضمین

بخور ز بادۂ عشق و بگو بصدق و نیاز
مریدِ پیرِ مغانم دگر نمیدانم

ازان دمے کہ بدیدم جمالِ آن محبوب
بجز اونگرانم دگر نمیدانم

غزل

روزِ محشر چو شبِ ہجرِ صنم یاد کنم
پیشِ حق بادلِ سوختہ فریاد کنم

مطلع ثانی

چون بدل یادِ قدِ عیبِ شمشاد کنم
از غم و دردِ جهان جانِ خود آزاد کنم

آتشِ سوزِ دلم تا بفلک شعله زند
شمّهٔ گر ز ستمهای صنم یاد کنم

همه برباد دهم جان و تن و دانش و دین
خانهٔ دل زغم عشقِ تو آباد کنم

گر بوقتِ نزع سم رُخ نمای ایجان
بر کفن نامِ تو بنویسم و دلشاد کنم

آن قدرِ عشقِ تو دارم که بود عار مرا
گر مساوات مجنون و بفرهاد کنم

گر زنی تیغ و کُشی جانِ حزینِ محبوب
شکرِ احسان تو اے حضرتِ عبّاد کنم

غزل

در سر جینِ خمِ گیسوئے که دارم
آشفته دل از سلسلهٔ موئے که دارم

بیمارِ دو چشمِ سیہ مست که هستم
مجروح دلِ از تیغ دو ابروئے که دارم

بیخود ز مئے عشق چنانم که ندانم
جان بر که فدا کردم و دل سوئے که دارم

خون خوردنم از یادِ لبِ لاله وشِ کیست
خارے بدل از عشقِ گلِ روئے که دارم

تا حشر بود شعلهٔ زنان سنگ مزارم
آتش بدل از غمزهٔ جادوئے که دارم

محبوب دل آشفتگیِ من زغمِ کیست
دامِ دل و جان حلقهٔ گیسوئے که دارم

غزل

بسر سودائے زلفِ عنبرینِ مشکِ ختن دارم
بدل خارِ غم از عشقِ نگارِ گلبدن دارم

بروزِ حشر با جمعِ شهیدان خیزم از تربت
که از یادِ حنائے پائے او خونین کفن دارم

بسیرِ گلستانم اشتیاقے نیست اے یاران
که دل از داغهائے دردِ او رشکِ چمن دارم

بگورم بعدِ مرگِ من گل افشانی نباید کرد
که در دل داغِ مهرِ مه‌رخِ گل پیرهن دارم

دهی صد بار اگر زهرم نگردد تلخ کامِ من
ز یادِ لعلِ شیرینِ تو شکّر در دهن دارم

اگر دارم سرِ چین و ختن در سر خطایم هست
که از سودائے گیسوئے تو دل رشکِ ختن دارم

نخواهد رفت تا جان هست عشقش از دلم محبوب
که در جان الفتِ جانان چو جان اندر بدن دارم

غزل

حریقِ آتشِ عشقم طپیدن آرزو دارم
ز راهِ دیده خونِ دل چکیدن آرزو دارم

بروزِ حشر کے دارم تمنائے لبِ کوثر
چو لعلِ شکّرینش را مکیدن آرزو دارم

ببند اے ناصحا امشب خدا را لب ز پندِ من
که از لعلِ لبش حرفے شنیدن آرزو دارم

خطایم هست اگر دارم سرِ مشکِ ختن در سر
که آن زلفِ معنبر را شمیدن آرزو دارم

بجنّت کے شوم مفتون بحسنِ حور اے یاران
جمالِ آن پری رو را چو دیدن آرزو دارم

ہوائے کعبۂ و بتخانہ در خاطر نمیدارم — بجوئے آن بتِ رعنا رسیدن آرزو دارم

اگر زخمے زند یار از لبِ شکرش مرحبا گویم — ز دستش زہر اگر باشد چشیدن آرزو دارم

بہارِ موسمِ گل ہست و یار و نغمہ و مطرب — مے از دستِ صنم امشب کشیدن آرزو دارم

بیانِ القصہ محبوب جز این کرده نتوانم — کہ در عشقِ صنم ہر دم طپیدن آرزو دارم

غزل

ندارد مہ ضیا چون ماہ تابانے کہ من دارم — خجل مہر است پیشِ شمعِ ایوانے کہ من دارم

بود صد سیلِ دریا قطرۂ بل کمتر از قطرہ — بہ پیشِ موجِ اشکِ چشمِ گریانے کہ من دارم

بیک دیدن زلیخائی کند صد یوسفِ مصری — بحسنِ عکسِ روئے ماہ کنعانے کہ من دارم

بدریا گر رسد یکدم کند اخگر حبابش را — شرارِ سوزِ آہِ آتش افشانے کہ من دارم

نگاہِ چشمِ بیمارش کند رنجور مردم را — کسے را نیست جانانے چو جانانے کہ من دارم

کند دلہائے جمعے را پریشان گر رسد در سر — سرِ چینِ خمِ زلفِ پریشانے کہ من دارم

ندارد ہیچکس محبوب در دوران بمہر او — دل پر دردِ عشق و سینہ بریانے کہ من دارم

غزل

بدستِ واعظِ زاہد چو عہدِ توبہ بہ بستم — بروئے ساقی شاہد بجامِ بادہ شکستم

برفت موسمِ زہد و رسید فصلِ گل دل
نصیحتم مکن از بادہ ہوش دار کہ مستم

زنام و عزت و ناموس و ننگ و دولتِ دنیا
طمع ز جملہ شکستم چو دل بیار بہ بستم

زسوزِ آتشِ سینہ فتادہ ایم در آتش
زاشکباریِ دیدہ میانِ آب نشستم

جہان بکامِ من آید نگار ماہ رخِ من
دہد ز دستِ نگارین چو جامِ بادہ بدستم

نہ میلِ صومعہ و نے ہوائے بتکدہ دارم
بمہرِ روئے چو ماہِ تو ماہتاب پرستم

پسندِ طبع نیاید چو دین و ملتِ دوران
مریدِ پیرِ مغان گشتم وز جملہ برستم

کنون چسان ندہم جان بحسنِ رُخِ تو محبوب
کہ کرد بادۂ عشقِ تو مست روز الستم

غزل

تا کے بدردِ عشقِ تو جان مبتلا کنم
تا کے ز تو تحملِ جور و جفا کنم

خواہم بعشقِ روئے تو جانان ترا بخویش
بیگانہ گشتہ از دو جہان آشنا کنم

بر جانِ من کنی ستمِ تازہ ہر زمان
من کے ز ترسِ جورِ تو ترکِ وفا کنم

سودائے چینِ زلفِ تو گر در سرم بود
دارم بسر ہوائے خُتن را خطا کنم

دل را بخالِ روئے تو مفتون نمودہ ام
سر بر حنائے پائے تو ایجان فدا کنم

در چشمِ من چو غنچہ بود وسعتِ جہان
مضمونِ تنگیِ دہنت گر ادا کنم

جان را بجلوۂ رُخت ایجان فروختم
دل مشتریِ مہرِ تو اے مہ لقا کنم

در صورتست جلوهٔ معنی بس عیان
در روی بت چو دیدن نور خدا کنم

محبوب چون حبیب بود مهربان ز دل
رنج جفا و جور رقیبان چرا کنم

غزل

بر تاب حسن عارض جانانه سوختیم
بر شمع روی یار چو پروانه سوختیم

تا خوانده ایم ما سبق حرف عشق را
از علم و عقل جمله کتب خانه سوختیم

دل را بتاب حسن جهان تاب داده ایم
جان بر جمال جلوهٔ جانانه سوختیم

قطعه بند

در آب و خاک ما ز ازل بود سوختن
لیکن بیک دمی نه چو پروانه سوختیم

بل در هوای آتش عشقش تمام عمر
با شمع ما بهمت مردانه سوختیم

ساقی ما شکست چو پیمان ز سوز دل
مینای باده و خم و پیمانه سوختیم

محبوب چیست باک بما ز آتش جحیم
در آتش فراق چو مردانه سوختیم

غزل در نعت

گل فشان کلک ار بمدح سید بطحی کنم
صفحهٔ قرطاس رشک جنت الماوی کنم

آن شهِ والامنش کز نسبتِ ربانیش — مخزنِ خود دانند گر با موسی و عیسی کنم
سورهٔ والنّور وصفِ عارضِ پر نورِ اوست — سورهٔ واللّیل مدحِ زلفِ عنبرسا کنم
در سخن لعل و دُرّ و یاقوت افشاند مدام — چون زبان را در بیانِ نعت او گویا کنم

قطعه‌بند

در زبانِ من چنان تاثیرِ مدحِ او شده است — شرمم است از دعویِ اعجاز چون عیسی کنم
چند بار احیاءِ اموات از دمش هیچ نیست — گویم از یکبار قُم احیای صد موتی کنم
نسبتی باشد که ذرّه را بود با آفتاب — با کفِ پای تو گر ذکرِ یدِ بیضا کنم
ذاتِ پاکت ممکن اندر چشم صورت بین بود — عین واجب بنگرم چون چشم در معنی کنم
آرزو دارم که بوسم آستانِ پاکِ تو — طوطیای چشم خاکِ یثرب و بطحی کنم
مشتریِ نورِ ماه و زهره کی باشم ز دل — چون ز خورشیدِ جمالت چشمِ دل بینا کنم
ان[illegible]پ آهی که از افراطِ عصیان می زنم — آتشِ سوزنده بامِ گنبدِ مینا کنم

آرزویم هست ای محبوب تا روزِ ابد
جا بخاکِ آستانِ آن شهِ والا کنم

غزل

عبث سعی است از یاران پیِ اصلاح و تدبیرم — که از روزِ ازل جوشِ جنون آمد بتقدیرم

مطلع ثانی

قلم در وصف دندان و لب جانان چو برگیرم
بریزد لعل و یاقوت و گهر هنگام تحریرم

چو میسازم بتعریف گل رویش زبان گویا
گل تر میشود وقت سخن هر حرف تقریرم

چو هستم کشتهٔ تیغ دو ابروئے صنم زآنرو
حیات جاودان حاصل شود از آب شمشیرم

بسر جوش جنون دارم ولے حاجت به بندم نیست
که سودائے سر زلفش بپائے جان است زنجیرم

مهوس نیستم از کیمیا چون کشتهٔ عشقم
که خاک کوئے جانان میدهد تاثیر اکسیرم

بخواهم تا نویسم حرف سوز دل ولے ترسم
مبادا صفحهٔ کاغذ بسوزد وقت تحریرم

بپاداش خطائے نسبت زلفش بمشک چین
بپائے دل ز چین حلقهٔ گیسوست زنجیرم

ندارم باک غوغائے قیامت هرگز ای محبوب
شفیع روز محشر میشود چون شاه شبیرم

غزل در نعت

بهر جانب نظر سازم رخ دلدار مے بینم
ز هر سو جلوهٔ آن دلبر عیار مے بینم

چنان سودائے بوئے موئے او جا کرد در جانم
که صحرائے جهان را بیشهٔ تاتار می بینم

بسیر گلستانم احتیاجے نیست اے یاران
که از داغ غم او سینه را گلزار می بینم

هوائے آتش عشق از ازل دارم که از اول
سرشت خود ز آب و خاک کوئے یار می بینم

فلک بر جور و یارم بے وفا و من درین حسرت
که بختم خفته و صد فتنه را بیدار می بینم

نہ غمخوار سے نہ یار و مونسے نہ ہمدمے لیکن
شہنشاہ ہے کہ وقتِ عزمِ مدح او زبانِ خود
بدرگاہش سلیمان مہردار و نوح کشتیبان
بعمرے دید کیا را آنچہ از حق موسیِ عمران
تعالی اللہ چہ شانست این کہ مشتاقِ جمالِ او
شعیب و موسی و عیسیٰ جم و خضر و سکندر را

معین بیکسان ذاتِ شہ ابرار می بینم
شکر افشان و گوہر ریز در گفتار می بینم
سکندر چاکر و موسی عصا بردار می بینم
زر دے روشنش در ہر سحر صد بار می بینم
ہزاران یوسفِ مصری زلیخا وار می بینم
گدائے بارگاہِ احمدِ مختار می بینم

لقائے روئے خود بنما محبوبِ حزین شاہا
کہ گلزار جہان را بے جمالت خار می بینم

غزل

چون گلِ روئے تو دیدم بگلستان رفتم
برہ کوئے تو در روضۂ رضوان رفتم

مطلع ثانی

در رہِ عشقِ تو ایجان بچہ عنوان رفتم
گہ چو فرہاد شدہ تیشہ زنی پیشۂ من
آہِ سرد و رخِ زرد و دل و جانِ پُر درد
جائے دیر است در پیرِ مغان معبدِ من

بادلِ سوختہ و دیدۂ گریان رفتم
گاہ چون قیس سوئے دشت و بیابان رفتم
برہِ عشق بدین صورت و سامان رفتم
عوضِ کعبہ بکاشانۂ جانان رفتم

در سر نکہت زلفِ تو بہ چین آمدہ ام
سنبل از خاکِ مزارم پس مرگم روید

در خیالِ لبِ لعلت بہ بدخشان رفتم
زانکہ در یادِ خمِ گیسوئے پیچان رفتم

جا بجا در مجلسِ زُہّاد ندیدم محبوب
زان طرف آمدہ در محفلِ رندان رفتم

غزل

دیدہ را جز رخِ زیبائے تو دیدن ندہم
بخیالے کہ مبادا رسدش چشمِ بدش
آتشِ عشق چنان سوخت کہ بعد از مرگم
بخیالے کہ مکرّر نشود تکلیفت

گوش را جز سخنِ عشق شنیدن ندہم
ماہ را بر رخِ رخشانِ تو دیدن ندہم
سبزہ بر خاکِ سرِ گور دمیدن ندہم
مرغِ جان را تہِ تیغِ تو طپیدن ندہم

چون کند عزمِ مکانِ تو رقیب ای محبوب
پائے اندیشہ بجائے تو رسیدن ندہم

ردیف النّون

غزل

تنم گشتہ ہلال آسا بمہرِ روئے مہ رویان
دلم بردند و اکنون قصدِ جانِ ناتوان دارند

دلم یکسر سویدا شد بسودائے سیہ مویان
پری رویانِ مشکین موتبانِ یاسمین بویان

چنان در عشق آن لیلی شدم مجنون که در محشر
روم پیش حق از مرقد بلب لفظ صنم گویان

بگورم بعد مرگ من گل نرگس بباید کاشت
که مردم در خیال نرگسین چشمان گل رویان

کشند و خونبهای قتل از مقتول میخواهند
عجب سنگین دل اند این دلربایان ستم خویان

فدا گشتم چو بر حسن جهان افروز آن محبوب
شدم یکسر از آن دم هر دو دست از جان و دل شویان

غزل

بیحجاب آن ماه من چون از نقاب آید برون
بهر دیدارش ز مشرق آفتاب آید برون

یار من گر باده خواهد اشک خونینم مے است
وز پئے نقل از درونم دل کباب آید برون

بعد صد سال ار کشائی خاک گورش بنگری
عاشق زار تو با چشم پر آب آید برون

تشنهٔ دردم بتا سیراب کن ز آب وصال
کاین دل محزون ز رنج و اضطراب آید برون

خاک گورم به بود محبوب از اکسیر اگر
وقت مردن از زبان یا بو تراب آید برون

غزل

بر آئینهٔ روئے تو هر دل شده حیران
جمعیت جان در سر زلف تو پریشان

مطلع ثانی

بگذشتنم از عشق تو مشکل بود ایجان
جان دادن من در غم عشقت بود آسان

رشک است ز دندانِ تو الماس و گهر را	خجلت زده از لعلِ لبت لعلِ بدخشان
گر جلوه نماید صنمِ گلبدنِ ما	پژمرده شود گُل ز خجالت بگلستان
عالم شده مفتون بجمالت چو زلیخا	خجلت زده از حسنِ تو صد یوسفِ کنعان

از زهد ریا فائده چون هیچ ندیدی
محبوب بیا خوش بنشین در صفِ رندان

غزل

کفرِ هندوئے بتان روزِ ازل شد دینِ من	خونِ دل خوردن بیادِ لعلِ شان آئینِ من

مطلع ثانی

دردِ عشقِ تو دوائے خاطرِ غمگینِ من	خاکِ راهت طوطیائے چشمِ عالم بینِ من
مشتریِ مهرت اے زهره جبینِ مه لقا	گشتم از دل نیست لطفے ابتِ پرکینِ من
مشربِ من هست مے خوردن بیادِ لعلِ تو	دین و دل دادن بعشقت ملّت و آئینِ من
حاجتِ رنگِ حنا نبود ز بهرت اے صنم	دست و پا رنگین کُن از نعشِ بخون رنگینِ من
نے هوائے خلد میدارم نه کوثر را هوس	گر بوقتِ مُردنم باشی تو بر بالینِ من
چون ندارد فخر بر نظمِ ثریا نظمِ من	دلبرم از دل کند چون هر زمان تحسینِ من

قطعه بند

خورده می‌گیری بمن ای زاهد از عجب و غرور
شاید آگه نیستی از مذهب و آئین من

پیش چشم اهل بینش کی برابر میشود
دیدهٔ خودبین تو با دیدهٔ حق بین من

هجر محبوب ارچه میسوزد دل جان حزان
لیکن از امید وصلش میشود تسکین من

غزل

گو یار بمن از ناز گهی بوالهوس است این
بیگانه وشم گاه بپرسد چه کس است این

از درد دل ار گریه کنم بر سر کویش
از خنده بگوید که صدای جرس است این

جان فرش رهِ دوست شود عین تمنا است
گر بر قدم یار رود سر هوس است این

نی سجده سوی کعبه و نی بتکده آرم
چون قبلهٔ من کوی صنم هست بس است این

گر طایر دل بتو رود در چمن خلد
از درد کند ناله و داند قفس است این

در عمر دمی گر بغم یار بسازی
سرمایهٔ عمر تو بدان یک نفس است این

پند از می و محبوب مکن ناصح دوران
کان مونس جان است مرا هم نفس است این

غزل در نعت

زتابِ روئے خود ای جان جہان منور کن
ز بوئے گیسوئے خود عالمے معطر کن

بیا باین لب و رخسار و قامتِ ایجانان
خجل بباغِ گل و لالۂ و صنوبر کن

خوش است گرچہ جفایت ولے نگہ گاہے
زچشمِ لطف و عنایت بجانِ مضطر کن

چہ در دسر کنی از گفتگوئے دورِ فلک
مدام بادہ بیادِ صنم بساغر کن

اگرچہ ذکرِ محبوب خوش بود لیکن
گذار این سخن و نغمۂ دگر سر کن

چہ عمر صرف پئے ذکرِ عمرو و زید کنی
ازین گذشتہ سرِ مدحتِ پیمبر کن

شۂ سریرِ نبوت کہ بہرِ خلقِ جہان
نگفت غیرِ رضایش خدائے داور کن

غلامیِ درِ احمد چو شد نصیب ترا
بیک نگاہِ کرم صد جم و سکندر کن

چو موج میز ند از بحرِ طبع تو مضمون
زجوشِ فکرِ رسا مطلعِ دگر سر کن

مطلع ثانی

جگر بآتشِ عشقِ نبی سمندر کن
دو چشم ز اشکِ روان غیرتِ سمندر کن

ببین بدیدۂ حق بین و در رخِ احمد
عیان معائنۂ نورِ ربِّ اکبر کن

شدہست نامۂ اعمالت از گنہ چو سیاہ
توشست وشوئے سے از آب دیدۂ ترکن

زچشم لطف وکرم شاہِ دوجہان نظرے
بحالِ عاصیِ محبوبِ زار ومضطرکن

غزل

تضمین

قدم مدار بخاکِ مزارِ سوختگان
کہ آتشے ہست نہان در غبارِ سوختگان

گذار عادتِ جورو جفا بترس ایجان
زسوزِ آہِ دلِ بیقرارِ سوختگان

دلِ توشعلۂ آتش شود زتاثیرش
گرت فتد گذرے بر مزارِ سوختگان

سمندرست نمِ اشکِ دیدۂ عشاق
جہنم ہست شرارِ غبارِ سوختگان

قریبِ کوہ کن وقیس دفن شد محبوب
کہ جائے سوختہ بہ در جوارِ سوختگان

غزل

معشوق راچہ کار بود باگریستن
عشاق راست سوختن و باگریستن

ناز از بتان بزیبد و از عاشقان نیاز
خندیدن از شما سزد از ما گریستن

شعلہ بعشقِ روئے تو ہر روز نالہ است
در عشقِ یار نالہ و فریاد م آرزو است

کارم بیاد موئے تو شبہا گریستن
در درد ہجر اوست تمنّا گریستن

اندر غم فراقش دیار و وصالِ او
محبوب نیست کارِ من الّا گریستن

ردیف الواو

غزل

راحتِ جانِ عالمی جان و دلم فدائے تو
عشقِ تو زان دمے کہ جا کرد بجانِ ما تبا

در سرِ ماہوائے تو در دلِ ماست جائے تو
حاصلِ قسمتم نشد ہیچ بجز جفائے تو

چشمِ تو فتنۂ جہان روئے تو زیبِ گلستان
عشقِ تو در جنانِ من مہر رخت بجانِ من

دامِ دل و بلائے جان گیسوئے مشکسائے تو
کوئے تو شد مکانِ من راحتِ من لقائے تو

راحتِ جانِ من توئی روح و روانِ من توئی
گر گذرے فتد ترا در رہِ کوئے من گہے

دانش و دین و دل بباد دادہ ام از برائے تو
دیدۂ خویش را کنم سرمہ ز خاکپائے تو

تیرِ نگاہت اے حبیب کرد دلِ مرا ہدف
صبر و قرارِ من ببرد غمزۂ دلربائے تو

غزل

اے عارضِ تو زیبا واے قامتِ تو دلجو
گیسوئے دلاویزت چون مشکِ ختن خوشبو

در دامِ سرِ زلفش دلہائے جہان پابند
جانہائے ہمہ مردم بیمارِ دو چشمِ او

حیرت بدو چشمِ من از آئینۂ رویش
داغے بدلِ زارم از ہجرِ بتِ مہ رو

جانِ ہمہ مشتاقان از لعلِ لبش خون شد
مفتون دلِ ہر انسان زان چشم و از آن ابرو

در عشقِ صنم ہر دم سودا زدہ میگردم
در دشت و بیابانہا دیوانہ صفت ہر سو

محبوب ربود از من جان و دل و دینم را
آن گیسوئے عنبر بو وان نرگسِ پرجادو

غزل

عشق است و جنون در سر آئے اشکِ تو طوفان شو
گلگون ز کفِ پایم اے خارِ بیابان شو

نے خواہشِ دنیا کن نے آرزوئے عقبےٰ
از ہر دو جہان بگذر یک طالبِ جانان شو

اے دل بسرِ زلفش کن شیوہ پریشانی
بر آئینۂ رویش اے دیدہ تو حیران شو

ہنگامِ بہار آمد گل رخ بکنار آمد
ساقی تو بدہ بادہ مطرب تو غزلخوان شو

پیشِ رخِ پر نورش اے مہر مکن جلوہ
بر عارضِ تابانش اے ماہ تو کتّان شو

ساقی تو بیا بنشین جامِ مئے گلگون دہ
برخیز د برو واعظ از گفتہ پشیمان شو

جلبابِ خفا بردار یک باش و دوئی بگذار | در صورتِ خود حق بین واصل تو بجانان شو

عشق است بیا اے درد درجانِ و دلِ محبوب
اے راحت و آسایش رو هم و بگریبان شو

ردیف الهاء

غزل در نعت

نگاهِ لطف کن بر حالِ زارم یا رسول اللہ | کہ جز ذاتِ تو ملجاۓ ندارم یا رسول اللہ

قطعہ بند

چنان در آب و خاکِ خویش از روزِ ازل هر دم | هوائے آتشِ عشقِ تو دارم یا رسول اللہ
کہ افتد بعد صد سال از وفاتم در رہِ یثرب | صبا بر دارد ار مشتِ غبارم یا رسول اللہ
سگِ درگاہِ پاکت گر قدم بر گورم اندازد | شود اکسیر این خاکِ مزارم یا رسول اللہ
منو دم قصد درگاہِ تو صد بار از نیازِ دل | و لے از فرطِ عصیان شرمسارم یا رسول اللہ
ز سرتا پا اگرچہ غرق بحر در عصیانم | و لے بر لطفِ تو امیدوارم یا رسول اللہ

زبانِ من فشاند گوهر و یاقوت لعلِ تر
چو محبوب ار بمدحِ تو دارم یا رسول اللہ

غزل

ایدل ازسوزِتپِ عشق چواخگر شدهٔ
دیده ازاشکِ روان عینِ سمندر شدهٔ

مطلعِ ثانی

بدہن غنچہ بلب لالۂ احمر شدهٔ
گل برخسار و بقامت چوصنوبر شدهٔ

بجبین زہرہ بخد بدر وبابرو چوہلال
بنگہ برق و برُخ مہرِ منوّر شدهٔ

غیرتِ سنبل ازین کاکلِ پیچان گشتی
رشکِ مشکِ ختن ازلف معنبر شدهٔ

مفتیِ عشق بخواہد دیت ازمعشوقان
زان بجو نریزیِ عشاق دلاور شدهٔ

تو باین قامت ولب اے بتِ کافرنجدا
غیرتِ طوبی و رشکِ لبِ کوثر شدهٔ

اے دل ازآتشِ دوزخ چہ حذر میداری
درتپِ آتشِ عشقش چوسمندر شدهٔ

نرگس ازخاکِ مزارِتو دمدا ے محبوب
زانکہ آشفتۂ آن چشم چو عبہر شدهٔ

غزل

دلش رامیکند عشقم اثر آہستہ آہستہ
بمنزل میرسد اہلِ سفر آہستہ آہستہ

شہیدِ عشقم وشوقِ طپیدن دارم اے قاتل
پئے قتلم بزن تیغ و تبر آہستہ آہستہ

مبادا دررہش بر باد اے بادِ صبا گردد ۔۔۔ بجویش مشتِ خاکِ با بر آہستہ آہستہ
بخوفِ ناصحان ہرچند عشقش را نہان کردم ۔۔۔ ولے شد اشکِ چشمم پردہ در آہستہ آہستہ
کند گر صبر ادنیٰ میشود اعلیٰ ازین مدت ۔۔۔ کہ قطرہ در صدف گردد گُہر آہستہ آہستہ
مبادا غرق گردد عالمے از جوشِ طوفانش ۔۔۔ بیفشان اشک را اے چشمِ تر آہستہ آہستہ
نسیمِ بیدل دلِ محبوب را تا تاثیرے خواہد کرد ۔۔۔ فغانِ نیم شب آہِ سحر آہستہ آہستہ

غزل

شاید ایجانِ من از نازِ تو باز آمدۂ ۔۔۔ کز رہِ لطف سوئے اہلِ نیاز آمدۂ
چشمِ بد دور تو ایجان پئے قتلِ مردم ۔۔۔ بسنانِ نگہ و ناوکِ ناز آمدۂ
چشمِ تو می کُشد و زندہ کند مردم را ۔۔۔ حیرتے ہست عجب شعبدہ باز آمدۂ
شبِ من روزِ قیامت شدہ چون درخوابم ۔۔۔ بارخِ ہمچو خور و زلفِ دراز آمدۂ
بود پنہان غمِ عشقش بدلِ من چون جان ۔۔۔ لیکن اے اشک تو پردہ درِ راز آمدۂ
طاقِ محراب چو شد ابروئے جانان محبوب ۔۔۔ سوئے مسجد عبث از بہرِ نماز آمدۂ

غزل

اے دل بگو ز پہلوئے من چون رمیدۂ ۔۔۔ شاید بخواب جلوۂ دلدار دیدۂ

عشقت بجان غمت بدل وحسنِ تو بچشم
گاہے بجان گہے بدل وگہ بدیدۂ

پندم کنی زشاہد ومے واعظا ازانکہ
آنرا ندیدۂ ونہ این راچشیدۂ

جان رابجلوۂ رخت ایجان فروختم
دل رابیک کرشمۂ جادو خریدۂ

پنہان ہنوز عشقِ صنم بود دردلم
اے اشکِ چشم پردۂ رازم دریدۂ

خوبانِ دہر ہیچ نماید نظر
محبوب زاندمے کہ رخِ یار دیدۂ

ردیف الیاء

غزل

بدستِ من سرِ گیسوئے آن دلدار بایستے
لبِ من برلبِ آن دلبرِ عیّار بایستے

بوصفِ چہرہ اش گلرا مجالِ نطق میبودے
بتوصیفِ لبانش لاله را گفتار بایستے

بتعریفِ دُرِ دندانش نتوانم سخن گفتن
بیانش را زبانِ مدح گوہربار بایستے

زروزِ مرگ تا محشر نیاسایم ازین حسرت
کہ بعد از گورِ من خاکے زکوئے یار بایستے

چو بوسم لعلِ مے نوشش شوم مخمور ومیگویم
کہ از خاکم بنائے خانۂ خمار بایستے

بہر بازار وہر کوئے کہ جانانم گذارد پا
سرم فرشِ رہِ آن کوئے وآن بازار بایستے

بہر روز وبہر شب تا بروزِ حشر اے محبوب

بکف جامِ شراب و در برم دلدار بایستے

غزل

بسر بر روز و شب داریم سودائے تو اے ساقی
شدیم از جان و دل مجنون و شیدائے تو ای ساقی

دو چشمت آفتِ جان است بہرِ کشتنِ انسان
بلا و فتنہ منحیزد ز بالائے تو اے ساقی

چو از یک جرعۂ جامت شدم مقتول دانستم
ز خونِ عاشقان پُر ہست مینائے تو اے ساقی

سر از مرقد نہ بردارد بروزِ حشر مخمورت
نمیدانم چہ دارد نشۂ صہبائے تو اے ساقی

زبانم صد ہزاران شعلۂ آتش برافشاند
بگویم شمۂ گر از جفاہائے تو اے ساقی

ہزاران جانِ مشتاقان فدائے غمزۂ نازت
بود در دیدہ ہائے عاشقان جائے تو اے ساقی

زبس گر کشتنم حاجت بشمشیر و سنان نبود
کہ جان از تن برون آرم بایمائے تو اے ساقی

نخواہد رفت تا روز ابد از خاطرِ محبوب
تمنائے لقائے روئے زیبائے تو ای ساقی

غزل

اے دلبرِ عاشق کش و اے شاہدِ ہر جائی
رحمے بدلِ محزون وقت است کہ فرمائی

بیمار دو چشمت گشت جانہائے ہمہ مردم
از زلفِ سیاہِ تو دلہا شدہ سودائی

اے حسنِ رخِ خوبت خجلت دِہ صد یوسف
اے عارضِ پر نورت رشکِ یدِ بیضائی

اے آبِ دمِ تیغت از آبِ بقا بہتر
بریان شدہ جانِ من در آتشِ ہجرانت
حالِ غمِ عشقِ تو ایجان چہ بیان سازم

مقتولِ غمت دارد اعجازِ مسیحائی
نے ہمدمِ من خبر غم در عالمِ تنہائی
نے طاقتِ وصلم ہست نے تابِ شکیبائی

محبوب مکن شکوہ از جورِ صنم ہرگز
در مذہبِ با فرض است جانسوزی و رسوائی

غزل

چگونہ شرح نمایم ز دردِ مہجوری
کہ سوزِ آتشِ دوزخ بہ است از دوری

مطلعِ ثانی

ز جلوۂ رخِ پر نور غیرتِ حوری
چگویمت کہ پری پیکری و یا حوری

رخِ تو بدرِ کمال است و ابروے تو ہلال
ز فرق تا بقدم جانِ من ہمہ نوری

گرفتہ از سرِ زلفت جہان پریشانی
ز چشمِ مستِ تو مردم ببینِ مخموری

ز تست ناز و ستمہا ز من نیاز کہ من
حزین ز عشق و تو در حسنِ خویش مغروری

قصور و کوثر جنت نمیخرم ہرگز
بکوے یار چہ حور و شرابِ انگوری

ملامتم مکنی اے واعظا شکایت نیست
ز حالِ عشق چو آگہ نۂ تو معذوری

چگونہ جان بسلامت برم از و محبوب

کہ میکند غمِ عشقش بسینہ ناسوری

غزل

اگر بسیرِ گیسوئے مشکبو داری
خطا است مشکِ ختن را گر آرزو داری

بپائے دیدہ گذر اے دل از سرِ ہر خار
قدم اگر برہِ جستجوئے او داری

لبت چو لالہ و چشمِ تو غیرتِ نرگس
دہن چو غنچہ و ہمچون بنفشہ مو داری

جبین چو زہرہ نگہ برق و لعلِ تو چو شفق
چو مہر عارضِ تابان چو ماہ رو داری

بیا زبہرِ نمازِ جنازہ ام ایجان
مگر نجونِ دلِ من اگر وضو داری

چہ رونق است برنگِ لبش ترا اے لعل
گہر توپیشِ رخِ او چہ آبرو داری

چہ لاف میزنی اے گل زحسن و خوبی خویش
تو کے چو عارضِ رنگینش رنگ و بو داری

قصورِ تست اگر مہرِ حور در دلِ تست
ببر چو دلبرِ پر مہرِ ماہرو داری

ہوائے حور مکن الفت پری بگذار
چو دیدنِ رخِ محبوب آرزو داری

غزل

اے روئے تو ہمچون گل در گلشنِ نیکوئی
واے قامتِ رعنایت سروِ چوئے دلجوئی

رشکِ رخِ مہر و ماہ از عارضِ رخشانی
خجلت دہِ مشکِ چین از موئے سمن بوئی

جان ما سوئے جہان مقتول از خنجر مژگانت
سودا زن جانہائی از چین خم گیسو
این است قصور یار دور باغ جنان ایجان
آن کیست که تعلیمت ننمود شہ خوبان
ہرگز نتوانی دید حسن رخ آن دلدار

مجروح کن دلہا از تیغ دو ابروئی
دیوانہ کن مردم از نرگس جادوئی
گر جور کند با تو دعولے نکو روئی
دستور ستمگاری آئین جفاجوئی
تا در طلب جانان دست از دل و جان شوئی

جامت چو بدست آمد دلبر ببرت آمد
محبوب ازین بہتر از دہر چہ میجوئی

غزل

گر از خمار مے عشق سر گران داری
چرا بدل ہوس از جام میکشان داری

مطلع ثانی

چو ماہ روئے گل اندام مہربان داری
بعشوہ تیغ و بمژگان سنان نگہ خنجر
زنالہ نغمہ مے از خون دل کباب بساز
چرا بسوز نہانم بسوزی اے دلبر
چہ حاجتست بہ تیغت صنم نگہ کافی است

چسان ہوائے گل و شوق گلستان داری
بغمزہ تیر و دو ابرو دو شخ کمان داری
اگر تو یار ستمگار میہمان داری
چو حال درد دل من بدل عیان داری
بسر اگر تو سر قتل عاشقان داری

دلا ز نرگسِ مستش مدام مخموری ز بادِ لعلِ لبش دیده خون فشان داری

دلت چو رشکِ چمن شد ز داغِ غمِ محبوب
چرا بسر تو سرِ سیرِ بوستان داری

غزل

چون چشمِ گلعذار تماشا کند کسی کی دیده وا بنرگسِ شهلا کند کسی
دار دلبر اگر سرِ مشکِ ختن خطاست در سر زگیسوی تو چو سودا کند کسی
مردم بدورِ چشمِ تو چون مست گشته اند کی آرزوی ساغرِ صهبا کند کسی
کی سنبل و بنفشه پسندِ دلش شود چون یادِ چینِ زلفِ چلیپا کند کسی
عینِ قصورِ اوست چو بیند رُخِ نگار حُسنِ پری و حور تماشا کند کسی
حاصل شود چو خاکِ رهِ کوی دلربا اکسیر و کیمیا چه تمنا کند کسی
میپسند طرزِ جور و جفا جان که تا یکی جان را فدا و دل بتو شیدا کند کسی
مانندِ شمع سر ببرندش ازین گناه گر جلوه پیش آن رُخِ زیبا کند کسی
ماند چو سرو بی ثمر او تا بروزِ حشر گر همسری بدان قدِ رعنا کند کسی

محبوب را مکن ستم ایجان که تا یکی
خود را بدرِ عشقِ تو رسوا کند کسی

غزل

اے صورتِ تو مظہرِ اسرارِ معنوی
در غمزہ ہائے نازِ تو اعجازِ عیسوی

از عشوہ ہائے نرگسِ مردم فریبِ تو
شاہان فگندہ از سرِ خود تاجِ خسروی

جانم بہ تن ہمیں رسد آندم کہ میرسی
دل میرود ز پہلویم ایجان چو میروی

دریائے خون رود ز دو چشمت زعینِ درد
یکدم اگر تو نالۂ عشاق بشنوی

مے خور بیادِ دلبر و دل در صنم بہ بند
بگذر ز پندِ واعظ و اقوالِ مولوی

زاہد مخوان وظیفہ و تسبیح بار بار
بشنو نوائے چنگ باشعارِ پہلوی

محجوب مے بنوش و بیادِ صنم بکوش
تا چند میخوری غمِ اسبابِ دنیوی

غزل

کردہ مفتون نگہ نرگسِ فتانِ کسے
بردہ جمعیتِ دل زلفِ پریشانِ کسے

صوتِ خندیدنِ گل راچو نتابد کوشش
او کجا می شنود نالہ و افغانِ کسے

زہرہ شد مشتریِ نورِ جبینے از دل
مہر شد مقتبس از چہرۂ رخشانِ کسے

گشت خجلت زدہ از ابروئے خمدار ہلال
بدر بیقدر شد از عارضِ تابانِ کسے

روید از خاکِ مزارم پسِ مرگم سنبل
زانکہ مردم بسرِ گیسوئے پیچانِ کسے

رنگِ الماس و دُر و لعل و عقیق و یاقوت
شده بے آب بہ پیشِ لب و دندانِ کسے

حالیا نیست روا شکوۂ جورِ محبوب
در صفِ حشر بود دستم و دامانِ کسے

غزل در نعت

اے ز فیضِ نسبتت دارد شرف پیغمبری
وے ز فخرِ نامِ پاکت انبیا را برتری

مور در گاهت سلیمان را نیارد در خیال
خاکروبِ آستانت کے کند اسکندری

حاجبانت هر زمان کروبیان آسمان
حاضرانت انبیا هر دم پئے خدمت گری

گر ضیائے ذرّهٔ درگاهِ پاکت بنگرد
خیره و بے نور گردد چشمِ مهرِ خاوری

جلوهٔ از سایهٔ دیوارت اربیند کسے
نورِ مهر و ماه را هرگز نباشد مشتری

گر ز لطف امرِ امان را عام سازی در جهان
میش و موش اندر کنارِ گرگ و گربه پروری

ذاتِ حق همتا نمیدارد ولیکن مے کند
عاشقِ روئے تو در عشقِ تو با حق همسری

ذاتِ تو حادث بصورت هست و در معنی قدیم
ز آنکه خاصِ ایزدی و عینِ ربِّ اکبری

در ثنائے تو چه بر گویم که غیر از ذاتِ حق
نسبتِ ذاتت دهم با هر چه از وے بهتری

آن قدر از فرطِ عصیان روئے خود دارم سیاه
کز سوادش نیلگون گردید چرخِ چنبری

نیست اے محبوبِ حق ملجائے من جز ذاتِ تو
چیست گر چشمِ عنایت سوئے عاصی ننگری

غزل

اے ماہِ من بسوئے فلک گر نظر کنی | داغے ز رشک در دلِ شمس و قمر کنی

مطلعِ ثانی

اے آہ گرچہ جوفِ فلک پُر شرر کنی
منّت ہمی بجانِ من اے چشم ز آبِ اشک

ہنیم ترا کہ در دلِ جانان اثر کنی
گر انطفائے آتشِ سوزِ جگر کنی

قطعہ بند

از آبِ لطفِ تو شود این تازہ جانِ من
در بارِ خاطرت بنود خاکِ ما ببر
سر فرشِ راہِ تو کنم و جان فدائے پا
لطف است گر مقیم بکوئے صنم شوی

گر ز آتشِ دلم بر دلبر خبر کنی
بادِ صبا بکوئے صنم گر گزر کنی
عزمِ دیارِ یار اگر نامہ بر کنی
اے جان ز قالبم چو تو عزمِ سفر کنی

محبوب حاصلت شود آخر وصالِ دوست
سودائے دیگرے اگر از سر بدر کنی

غزل

منو د روئے تو بے آبِ رنگِ یاسمنے | ربود موئے تو بوئے زنافۂ ختنے

مطلعِ ثانی

چو زلف و روئے تو دیدم چہ سنبل و سمنے
بجوئے تو چو رسیدم چہ خواہشِ چمنے

نہ ہمچو گوہرِ دندانِ تست دُرِّ عدن
نہ مثلِ لعلِ لب تو عقیق در یمنے

نزاد مادرِ گیتی دگر درین دوران
بحسن ہمچو توئی و بعشق ہمچو منے

غرض بدیر و حرم نیست طالبِ یارم
بسے شنیدہ ام اقوالِ شیخ و برہمنے

بگلستانِ جنان نشگفد گلِ دلِ من
ز دردِ خارِ غمِ عشق یارِ گلبدنے

نبات و قند بریزد ز نطقِ من در شعر
کہ مُردم از غمِ شیرین لبے شکر دہنے

مریدِ پیرِ مغانم جز این نمے خواہم
کہ نوجوان بودم یار و بادۂ کہنے

مرا بسیرِ گلستان چہ حاجت اے محبوب
کہ ہست این جگرِ داغ داغِ من چمنے

غزل

بسرِ ہر دم سرِ آن زلفِ عنبر ساست پنداری
دلِ من خون ازآن لعلِ لبِ حمراست پنداری

سمن افسردہ شد از رشکِ رنگِ روئے زیبائش
خجل سروِ چمن زان قامتِ رعناست پنداری

جبینِ او کُند بے آب و رونق رنگِ نسرین را
ندامت از عذارش در چمن گل راست پنداری

خجل از لعلِ و گیسویش بگلشن لالہ و سنبل
بحیرت از دو چشمش نرگسِ شہلا است پنداری

قطعه بند

نگارِ من گہے عاشق گہے معشوق میگردد
گہے در صورتِ مجنون گہے لیلی است پنداری

شود موسیٰ کند گاہے سوالِ ربِّ ارنی را
جوابِ لن ترانی را گہے گویاست پنداری

عجب حالت دلِ محبوب دارد در غمِ جانان
گہے بیخود گہے عاقل گہے شیدا است پنداری

غزل

ایجان فدائے غمزۂ آن دلربا شدی
ایدل شہیدِ خنجرِ ناز و ادا شدی

زآن رو که مُرده ام بغمِ چشمِ سرمه ناک
اے خاکِ گور تیره تر از طوتیا شدی

ناز و ادا و خشم و تغافل عتاب و قہر
گویا که جامعِ ہمه جور و جفا شدی

خاکم بباد دادی و آتش زدی بجان
بیگانۂ بما و بخصم آشنا شدی

شد زہره مشتریِّ سعادت ز بختِ من
زآندم که مہربان بمن اے مه لقا شدی

تشبیهِ زلفِ یار که کردی بمشکِ چین
محبوب زین خیالِ غلط بر خطا شدی

غزل

اے دل شہیدِ خنجرِ ناز و ادا شدی
اے جان اسیرِ حلقۂ زلفِ دوتا شدی

اے سینۂ سوختن شدہ کارت بعشقِ او
بامشکِ چین کہ نسبتِ زلفش نمودۂ

اے دیدۂ وقفِ گریہ وسوز وبکاشدی
ز آشفتگیِ خویش نگر بر خطاشدی

یکسان بود بربرت اثرِ زہرہ وزحل
از فرطِ گشتگان شدہ دریائے خون رواں

چون مشتری محبت مہ نقاشدی
اے کوچۂ نگار نگر کربلاشدی

باین وفاوِ عشقِ من ایجان ہزار حیف
ابرو کمان وتیر نگاہ ومژہ سنان

بیگانۂ بما و بخصم آشناشدی
خنجر کرشمہ غمزہ تو تیغ بلاشدی

بیگانہ گشتہ ام زدل ودین وہوشِ خویش
چون داشتی بسر سرِ گیسوئے آن صنم

ز آندم کہ اے نگار بمن آشناشدی
کردی خیالِ مشکِ ختن بر خطاشدی

اکسیر ہیچ فائدہ محبوب رانکرد
اے خاکِ کوئے یار بدردش دواشدی

رباعیات وقطعات

رباعی نعت

اے سیدِ لولاک فدائے توشوم
سلطانیِ جسم وہم گدائے توشوم
دارد بسرِ محبوب ہمین سودائے
ہر لحظہ فدائے خاکپائے توشوم

ایضاً در نعت

اے سیدِ مرسلین علیک الصلوات
شاہِ فلک وزمین علیک الصلوات

محبوب زشوقِ دل ہمین میگوید | باجان و دلِ حزین علیک الصلوات

ایضاً در نعت

اے شافعِ مذنبین علیک الصلوات | وے حامیِ مسلمین علیک الصلوات
در دِلِ محبوب ہمین است مدام | شاہنشہِ ملکِ دین علیک الصلوات

قطعہ تاریخ شادی سیدزادہ

اے سیدِ نیک ذاتِ عالی گوہر | این تاجِ فضیلتت تبارک بادا
شادیِ پسر نمودی و خلق بگفت | اے صاحبِ ذوالکرم مبارک بادا

قطعہ بند

سالِ شادی او کہ او را حافظ | اللہ تقدس و تبارک بادا

گفت از دلِ اسلام و سرِ دین محبوب
شادیِ پسر نو مبارک بادا
۱۲ ۹

قطعہ تاریخ وفات جناب والدہ صاحبہ مرحومہ مغفورہ

چون مادرِ پُرشفقتم از امرِ حقِ لم یزل | بگذاشتہ دنیائے دون عازم سوئے عقبیٰ شدہ

از بهرِ سالِ رحلتش محبوب با جانِ حزین	از حضرتِ روح الامین تاریخ راجو یا شده

جبریل بر زد این ندا چون پا ز دنیا بر کشید
جا ئے کنیزِ فاطمہ در جنّت الماوی شدہ
۱۲۸۹

قطعہ تاریخ وفات سید قطب شاہ مرحوم

چو سید قطب شاہ از دارِ دنیا	بعقبیٰ رفتہ در کنجِ لحد خفت
بتاریخ وفاتش ہاتفِ غیب	مکانِ قطب شہ جنّت شدہ گفت

۱۲۸۹

قطعہ تاریخ جمع و طبع دیوان مفتی تصنیف مفتی امام بخش مرحوم

مفتیِ دینِ متین جمع چو اشعار کرد	مہرِ فلک بر نمود گوہرِ انجم نثار
توسنِ طبعش نمود پویہ بمیدانِ شعر	گوئے سبق را ربود از شعرائے کبار
از پئے تاریخِ طبع فکر چو محبوب کرد	ہاتفش از آسمان از مددِ کردگار

چون سرِ بدبین برید دل ز عدو بر کشید
گفت شد این گنج جمع از گہرِ شاہوار
۱۲۹۱

قطعہ تاریخ طبع و تصنیف ترجمہ مثنوی میر حسن از مفتی صاحب مرحوم و مذکور

مثنویِ میر حسن را نمود	مفتیِ دین ترجمۂ بے بدل

از پی تاریخِ سنِ ہجریش　　شد جو سوالم ز خرد بر محل

گفت خرد بے قدم عیب و ریب
۱۲۱۳
آمده این مثنوی بے مثل

ایضاً

زار دو ترجمه در فارسی نظمِ حسن را چون　　نموده مفتی از طبعِ رسا و فکرِ لاثانی
چنان دادِ سخن داده که بر روے سخن گردیده　　سخنگوئی سخن سنجی سخن فہمی سخندانی
ز فردوسِ برین صد آفرین بر طبعِ او گویند　　کمال و حافظ و سعدی و فردوسی و خاقانی
بسالِ عیسوی طبع و تصنیفش ز شوقِ دل　　نموده توسنِ طبعم بدشتِ فکر جولانی

سرِ اعدا بریده چشمِ بد بین را بکش آنگه
کلامِ بے نظیر از طبعِ مفتی رسالِ او خوانی

قطعهٔ تاریخ تعمیر مسجد وزیرآباد

چو کرده اہلِ اسلامِ وزیرآباد از ہمت　　پے تعمیرِ مسجد عزم از تائیدِ ربّانی
زاول بانیش راجه فقیر الله خان گردید　　فزوده رونقِ اسلام از راهِ خدادانی

چو پرسیدم ز جبریلِ امین تاریخِ تعمیرش
بگفتا شد ز لطفِ حق بنائے قبلهٔ ثانی
۱۲۹۹

قطعهٔ تاریخ وفات راجه فقیر اللہ خان مرحوم

خان بهادر آن فقیر اللہ خان
عالم و عامل بحکمِ ایزدی
بود مصروفِ عبادت روز و شب
سنِ عمرش چون شده هشتاد و پنج
بهرِ سالِ فوتِ او محبوب کرد

راجهٔ راجور از فضلِ خدا
متقی و باخدا و پارسا
ذکرِ حق میکرد هر صبح و مسا
رو بعقبی کرد زین دارِ فنا
التجائے در جنابِ کبریا

هاتفش فرمود از عرش برین
شافعش باد احمد مجتبیٰ
۱۳

قطعهٔ تاریخ تیاری جنگله نقره خانقاه حضرت گنج بخش صاحب

شده تیار از عقیدت دل
سالِ تاریخ را چو بر جستم

نقرئی جنگله بفضلِ خدا
هاتفِ غیب از فرازِ سما

گفت نذرِ علی هجویری
بادلِ هوش و دین بسالِ بنا

قطعهٔ تاریخ وفات شیخ غلام حسن مرحوم

چو شیخِ خان بهادر شد ز دنیا
بجنت داد حق جائے رفیعش

بسالِ فوتِ او ہاتف بفرمود | محمد مجتبیٰ با داشفیعش

قطعۂ تاریخ طبع دیوان مِن تاریخ طبع رنگین منشی محمد ممتاز علی صاحب متخلص بہ شہرت سابق ڈائرکٹر سررشتۂ تعلیم ریاست جموں و کشمیر

جنابِ حضرتِ نواب صاحب قبلۂ عالی
سخن کے ہم جواہر دیکھتے ہیں اہیں لاثانی

غرض دیوان کو جنکے مضامین کا چمن کہئے
ہر اک مضمونِ رنگین کو گہر دُرِّ عدن کہئے

ہوئی تاریخ کی جو جستجو شہرت کو ان روزوں
کہا ہاتف نے یہ اوسکو گلستانِ سخن کہیے

تمت

آخری درج شدہ تاریخ پر یہ کتاب مستعار
لی گئی تھی مقررہ مدت سے زیادہ رکھنے کی
صورت میں ایک آنہ یومیہ دیرانہ لیا جائے گا۔